ΕΤΟΣ ΙΓ'. ΑΘΗΝΑΙ — Αὔγουστος-Σεπτέμβριος 1920. Τεῦχος 154.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ :
ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Διεύθυνσις :
Δεσποινίδα ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ
Ὁδὸς Μενάνδρου, 83. Ἀθῆναι

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις :
«Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρησιν» - Ἀθῆναι.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν. . . . . Δραχ. 15.—
Διὰ τοὺς Διδασκάλους . . . » 10.—
Διὰ τὴν Ἀμερικὴν . . . . . Δολλάρ. 4.—
Διὰ τὰ Δημόσια Γραφεῖα . . Δραχ. 30.—
Διὰ τὴν Εὐρώπην . . . . . Φρ. χρ. 15.—

Ἔκδοσις πολυτελὴς γενικῶς Δρ. 25.—

Διευθ. τῆς Συντάξεως :
ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς «Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως» εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ Καναδᾶν ἀναγνωρίζεται ὁ κ. Μ. ΧΑΤΣΟΣ
343. West 17. Street. New-York.

Αἱ ἐγγραφαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1ης ἑκάστου μηνός.
Τιμὴ ἑκάστου τεύχους. . . . . Δρ. 1.50

Πᾶν χειρόγραφον δημοσιευόμενον ἢ μή, δὲν ἐπιστρέφεται.
Πᾶν βιβλίον ἀποστελλόμενον εἰς τὰ γραφεῖα μας ἀναγγέλλεται.

ALBERT SAMAIN

ἀπὸ τὴ σειρά : "ΜΟΝΑΧΙΚΗ ΑΛΛΕΑ,,

Εἶναι παράξενες βραδυές, ὅπου τἀνθάκια ἔχουν ψυχὴ
ποὺ ὡς μιὰ μετάνοια τὸν πυκνὸν ἀγέρα ἔχει μεθύσει,
ποὺ ἀπὰ στὸ κῦμα τὸ βαρὺ κι' ἀργὸ τοῦ στεναγμοῦ,
ἡ καρδιὰ
ἡ μυστικότερη ἔρχεται στὰ χείλια ν' ἀποσβύσει.
Εἶναι παράξενες βραδυὲς ὅπου τἀνθάκια ἔχουν ψυχή'
τέτοιες βραδυές, γὼ, τρυφερὸς περνῶ σὰν μιὰ γυναῖκα

Εἶναι ὁλοδιάφανες αὐγὲς πούχουνε ῥόδα στὰ μαλλιὰ
ποὺ ὅπως στὰ βράχια τὸ νερό, χαρούμενη ἡ ψυχή, ὅπου
πασχαλινὸς εἶναι ἡ καρδιὰ γεμᾶτος σήμαντρα οὐρανὸς
ποὺ εἶναι ἀψεγάδιαστος ὁ νοῦς κι' ἡ σάρκα ἀγνὴ τοῦ
ἀνθρώπου.
Εἶναι ὁλοδιάφανες αὐγὲς πούχουνε ῥόδα στὰ μαλλιά'
τέτοιες αὐγὲς χαρούμενος περνῶ σὰν τὸ παιδάκι.

Εἶναι καὶ μέρες σκυθρωπὲς ποὺ κουρασμένη πιὰ ἡ
καρδιὰ
πὰ στὴ σοδειά της κάθεται, χιλιόχρονα, ξαποσταίνει
ποὺ εἶναι τὰ περασμένα μας σὰ ξεβαμμένα σκηνικὰ
ὁπὸυ ἕνας φτωχὸς κι' ἀχνὸς θεατρίνος παρασταίνει.
Εἶναι καὶ μέρες σκυθρωπὲς ὅπου κουράζεται ἡ καρδιὰ
καὶ τέτοιες μέρες περπατεῖ σάμπως παπποῦς γυριμένος.

Εἶναι νυχτιὲς ἀμφιβολιᾶς ποὺ ἡ ἀγωνία σὲ τυραγνᾷ
ποὺ ἀφοῦ κατέβηκε ἡ ψυχὴ τὴ σκάλα τὴ στριμμένη
ὠχρὴ κρεμέται σπάστερο τὸ τρομερὸ κι' ὡς νιώθει πιὰ
τὸν ἄνεμο τῆς ἄβυσσος, τραβιέται σαστισμένη.
Εἶναι νυχτιὲς ἀμφιβολιᾶς ποὺ ἡ ἀγωνία σὲ τυραγνᾷ
τέτοιες νυχτιὲς στὴ σκοτεινιὰ μνίσκω σὰν πεθαμένος.

(Μετάφρ. ἀπ' τὸ Γαλλικὸ) ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΜΥΡΑΣ

GOETHE

ΑΙΣΙΟΣ ΠΛΟΥΣ

Γύρω ἡ δμίχλη σκορπιέται,
Καθαρὸς ὁ οὐρανός,
Λύνει ὁ Αἴολος τοῦ τρόμου
Τὰ βαρειὰ τὰ δεσμά.
Ψιθυρίζουνε οἱ ἀνέμοι,
Ὀνειρεύεται ὁ ναύτης,
Κι' ὅλο πλέομε γοργά !
Κάνει τόπο τὸ κῦμα
Καὶ τὸ μάκρος ζυγώνει —
Βλέπω νά ! τὴν ξηρά !

(Μετάφρ. ἀπ' τὸ Γερμανικὸ) ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

FERDINAND FREILIGRATH

Ω ΑΓΑΠΑ....

Ὦ ἀγάπα, ὅσο πειότερο γιὰ ν' ἀγαπᾷς μπορεῖς !
Ὦ ἀγάπα, ὅσο πειότερο γιὰ ν' ἀγαπᾷς πωθεῖς !
Ἡ ὥρα ἔρχεται, ἔρχεται ἡ ὥρα τῆς σιγῆς
Ὁποῦ σὲ τάφους πάνωθε θὰ στέκῃς, θὰ θρηνῇς.

—

Καὶ φρόντιζε ἡ καρδούλα σου μὲ φλόγα νὰ σκιρτᾷ,
Κι' ἀγάπη νέαχη μέσα της κι' ἀγάπη νὰ κρατᾷ,
Ὅσον καιρὸ 'σαὐτήνανε θἄν' ἄλλη μιὰ καρδιὰ
Θερμὰ ν' ἀντιαποκρίνεται καὶ ν' ἀγαπᾷ πιστά.

—

Καὶ σ'ὅποιον τὴν καρδούλα του σ'ἀνοίξει θωρετή,
Ὦ κάνε του ὅ,τι δύνασαι γι' ἀγάπη του ἀρεστή,
Καὶ κάνε του πανεύτυχη κἄθε ὥρα του θλιφτή,
Κι' ἂς μὴν ἰδῇ ἀπὸ μέρους σου καμμιὰ πικρὴ σειγμή.

Καὶ πρόσεχε τὴ γλῶσσά σου 'στῆς ὁμιλίες καλά,
Γιατὶ εὔκολα κακόλογα κανέναις ξεστομᾷ
Ποῦ ὁ Θεὲ δὲν εἴχανε σκέψι κακὰ καμμιὰ.
Μὰ ὁ ἄλλος φεύγει 'στ'ἄκουσμα καὶ κλαίει σὲ μιὰ γωνιά.

—

Ὦ ἀγάπα, ὅσο πειότερο γιὰ ν' ἀγαπᾷς μπορεῖς!
Ὦ ἀγάπα, ὅσο πειότερο γιὰ ν'ἀγαπᾷς ποθεῖς!
Ἡ ὥρα ἔρχεται, ἔρχεται ἡ ὥρα τῆς σιγῆς
Ὁποῦ σὲ τάφους πάνωθε θὰ στέκης, θὰ θρηνῆς.

. . . . . .

Καὶ τότε ἀπὰ 'στὸν τάφο του σκυφτός, γονατιστός,
Κρύφτεις 'στὸ φῶς τὰ μάτια σου περίλυπα κι' ὑγρά,
— Δὲ θὲ νὰ ἰδοῦν τὸν ἄλλονα ποτέ τους. Τί καϋμός!
Στὰ χόρτα τοῦ κοιμητηριοῦ, τ' ἀρηά, τὰ θραψερά.

—

Καὶ λές: ὦ κύττα, κύτταξε κι' ἐμένα ἀπ' τὰ βαθειά,
Ποῦ ἐδῶ, πάνω 'στὸ μνῆμά σου, θρηνῶ στεναχτικά.
Συχώρα με, ἂν σὲ λύπησα μὲ τόσην ἀπονιά.
Δὲν ἔννοιωθα τὰ λόγια μου, ὦ Θεέ, τόσο κακά.

—

Μὰ οὔτε σ' ἀκούει αὐτὸς ὀμιέ, οὔτε σὲ βλέπει πειά,
Δὲν ἔρχεται, γιὰ νὰ τὸν ἀγκαλιάσης μὲ στοργή.
Τὸ στόμα, ποῦ σ' ἐφίλαγε συχνά, δὲ σοῦ μιλᾷ.
Νὰ πῇ: 'Ω! σὲ συχώρεσα ἀπὸ καιρὸ πολύ.

—

Τῶκανε, σὲ συχώρεσε ἀπὸ πολὺν καιρό,
Μὰ κάμποσα ἐχυθήκανε δάκρυα θερμά, πικρά,
Γιὰ σένα καὶ γιὰ κείνονε τὸ λόγο τὸ σκληρὸ—
Σιωπὴ—τώρα ἀναπαύεται 'στὸ τέρμα γαληνά.

. . . . . .

Ὦ ἀγάπα, ὅσο πειότερο γιὰ ν' ἀγαπᾷς μπορεῖς!
Ὦ ἀγάπα, ὅσο πειότερο γιὰ ν' ἀγαπᾷς ποθεῖς!
Ἡ ὥρα ἔρχεται, ἔρχεται ἡ ὥρα τῆς σιγῆς
Ὁποῦ σὲ τάφους πάνωθε θὰ στέκης, θὰ θρηνῆς....

(Μετάφρ. ἀπ' τὸ Γερμανικό) ΑΓΓΕΛΟΣ ΛΟΞΑΣ

ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΤΡΕΓΙΕΒ

Η ΜΑΡΣΕΛΛΙΕΖΑ

Ἦταν ἕνα πλάσμα μηδαμινό, μιὰ ψυχὴ λαγοῦ καὶ μιὰ ἀνδιάντρωπη ὑπομονὴ ἐργατικοῦ ζώου. Ὅταν ἡ μοῖρα σαρκάζοντας ὀργιλὰ τὸν πέταξε ἀνάμεσα στῆς μαῦρες φάλαγγές μας, ἐμεῖς γελούσαμε σὰν τρελλοί: γιατὶ συμβαίνουνε τόσο ἀστεῖα, τόσο ἀνόητα λάθη. Κ' ἐκεῖνος — ἐκεῖνος βέβαια, ἔκλαιγε. Στὴ ζωή μου δὲν ξανάειδα ἄνθρωπο ποῦ νάχε τόσα πολλὰ δάκρυα, καὶ νάτρεχαν μὲ τόση προθυμία — ἀπ' τὰ μάτια, ἀπ' τὴ μύτη, ἀπ' τὸ στόμα. Θαρρεῖς κι' ἤτανε σφουγγάρι γεμάτο νερό, σφιγμένο ἀνάμεσα στὰ δάκτυλα. Καὶ στὶς δικές μας φάλαγγες εἶδα ἄντρες, ποῦ κλαίγανε, μὰ τὰ δάκρυά τους ἤσαν φλόγες ποῦ ἔκαμναν νὰ φεύγουν τρομαγμένα καὶ τ' ἄγρια θηρία ἀκόμα. 'Απ' τ' ἀντρίκια αὐτὰ δάκρυα γερνοῦσε τὸ πρόσωπο καὶ τὰ μάτια γενότανε πιὸ νεανικά: σὰν τὴ λάβα ποῦ ξεκυλάει ἀπ' τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, αὐλάκωναν ἀνεξάλειπτα ἴχνη κ' ἔθαφταν ἀπὸ κάτω τους ὁλόκληρες πολιτεῖες τιποτένιων πόθων καὶ μικροασχολιῶν. Ἐκείνου ὅμως, σὰν ἄρχιζε νὰ κλαίῃ κοκκίνιζε μονάχα ἡ μυτίτσα του καὶ βρεχόταν τὸ μαντυλάκι του. Σίγουρα θαν τ' ἄπλωνε ὕστερα στὸ σκοινὶ γιὰ νὰ στεγνώσῃ, γιατ' ἀλλοιώτικα ποῦ θαν τάβρισκε τόσα μαντύλια;

Καὶ σ' ὅλο τὸν καιρὸ τῆς ἐξορίας φορτωνότανε στοὺς διευθυντές, σ' ὅλους τοὺς διευθυντές, ὅσοι ὑπήρχανε κι' ὅσους μποροῦσε νὰ φανταστῇ πῶς ὑπήρχανε, ἔκλαιγε, ὑποκλινότανε, ἐκέτευε, ὁρκιζότανε πῶς ἦταν ἀθῶος, τοὺς ἐξώρκιζε νὰ λυπηθοῦν τὰ νιάτα του, ἢ ὑποσχότανε νὰ μὴ ξανανοίξῃ ποτὲ τὸ στόμα του γιὰ τίποτε ἄλλο, παρὰ γιὰ παρακλήσεις καὶ ὑμνονολογίες. Κ' ἐκεῖνοι γελούσανε μαζύ του, σὰν καὶ μᾶς καὶ τὸν ὠνόμαζαν «μικρὸ δυστυχισμένο γουρούνι» καὶ τὸν φώναζαν:

— Βρὲ σύ, μικρὸ γουρούνι!

Κ' ἐκεῖνος ἔτρεχε ὑποταχτικὰ κάθε φορὰ ποῦ τοῦ φώναζαν, γιατὶ φανταζότανε πῶς θἄκουγε τὴν εἴδησιν τοῦ γυρισμοῦ του στὴν πατρίδα· καὶ ἔμως αὐτοὶ μόνο χωράτευαν. Τὸ γνώριζαν κι' αὐτοί, καθὼς καὶ μεῖς πῶς ἦταν ἀθῶος, μὰ μὲ τὰ βάσανά του θέλανε νὰ παραδειγματίζουνε τ' ἄλλα μικρὰ γουρούνια — σάμπως δὲν ἦταν ἀρκετὰ τρομαγμένα καὶ δειλὰ καὶ χωρὶς αὐτό.

Ἐρχότανε σιμά μας κυνηγημένος ἀπ' τὸ χτηνώδη φόβο τῆς μοναξιᾶς, μὰ σκληρὰ καὶ κλειδωμένα ἦταν τὰ πρόσωπά μας, καὶ μάταια φρόντιζε νὰ μᾶς ἐξευμενίσῃ.

Ταραγμένος, μᾶς φώναζε ἀγαπημένους συντρόφους καὶ φίλους, κι' ἐμεῖς κουνούσαμε μόνο τὰ κεφάλια καὶ λέγαμε:

— Πρόσεξε! Θὰ σ' ἀκούσουνε.

Κ' ἐκεῖνος καταδεχότανε νὰ ρίχνῃ τὶς δειλὲς ματιές του στὴ θύρα, αὐτὸ τὸ μικρὸ γουρούνι! Μά, ἦταν ποτὲ δυνατὸ νὰ διατηρήσουμε τὴ σοβαρότητά μας μαζύ του; Καὶ μεῖς σκάζαμε στὰ γέλοια, μὲ φωνὲς ξεμαθεμένες πιὰ στὸ γέλοιο ἐνῶ ἐκεῖνος ἀναθαρρεύοντας καὶ παρηγορημένος καθότατε πιὸ κοντὰ καὶ διηγότανε, κ' ἔκλαιγε, γιὰ τ' ἀγαπημένα του βιβλιαράκια ποῦ μείνανε σκορπισμένα στὸ τραπέζι, γιὰ τὴ μαμάκα καὶ τοὺς ἀδερφούς του ποῦ ἀγνοεῖ ἂν ζοῦν ἢ ἂν πέθαναν πιὰ ἀπὸ φόβο καὶ θλίψη.

Σὰν ἄρχισε ἡ πεῖνα τὸν ἔποιασε φρίκη· μιὰ φρίκη ἀνείπωτα κωμική. Γιατὶ ἀγαποῦσε πολὺ τὴν καλοφαΐα, τὸ κακόμοιρο τὸ γουρούνι, καὶ φοβότανε πολὺ τοὺς ἀγαπητοὺς συντρόφους, καὶ φοβότανε πολὺ τοὺς διευθυντάς· παραδερνότανε σὰ χαμένος ἀνάμεσά μας καὶ συχνοσκούπιζε μὲ τὸ μαντύλι τὸ μέτωπο, ὅπου ξεπρόβαλλαν κάτι κόμποι σὰ δάκρια, σὰν ἱδρώτας. Καὶ μιὰ φορὰ μ' ἀρώτησε δειλά:

— Πολὺ καιρὸ θὰ πεινᾶτε;

— Ναί, ἀποκρίθηκα ἄγρια ἐγώ.

— Καὶ δὲν θὰ τρῶτε τίποτα κρυφά;

— Οἱ μαμάκες θὰ μᾶς στέλνουνε κουλουράκια, — ἀποκρίθηκα σοβαρά.

Μ' ἐκοίταξε μὲ δυσπιστία, κούνησε τὸ κεφάλι κ' ἔφυγε ἀναστενάζοντας. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα μᾶς δήλωσε ἐπίσημα, πράσινος ὡς τόσο ἀπὸ φόβο σὰ παπαγάλος:

— 'Αγαπητοὶ σύντροφοι! Κ' ἐγὼ θὰ πεινάτω μαζύ σας.

Κ' ἡ γενικὴ ἀπάντησι ἦταν:

— Λίμαξε μοναχός σου.

Καὶ κεῖνος λιμοκτονοῦσε. Ἐμεῖς δὲν τὸ πιστεύαμε, ὅπως δὲν θὰ τὸ πιστεύετε καὶ σεῖς, θαρούσαμε πῶς κάτι θάτρωγε κρυφά· τὸ ἴδιο ὑποψιάζουνταν κ' οἱ ἐπόπτες. Κ' ὅταν πρὸς τὸ τέλος ἀρρώστησε ἀπὸ τὴν ἀσιτία, κι' κι' ἐμεῖς σὰν τὸ μάθαμε σηκώσαμε μονάχα τοὺς ὤμους λέγοντας: «φτωχὸ μικρὸ γουρούνι!» Κ' ἕνας ἀπὸ μᾶς— ἐκεῖνος ποῦ δὲ γελοῦσε ποτὲς—εἶπε σκυθρωπά:

— Εἶναι σύντροφός μας. Πᾶμε νὰ τὸν δοῦμε.

Τὸν βρήκαμε νὰ παραμιλᾶ κι' ἦταν σιχερό, καθὼς ἦταν ὅλη του ἡ ζωή, τ' ἀσυνάρτητο αὐτὸ παραμιλητό. Ἔλεγε γιὰ τ' ἀγαπημένα του βιβλιαράκια, γιὰ τὴ μαμάκα καὶ τοὺς ἀδερφούς του· ζητοῦσε κουλουράκια κι' ὁρκιζότανε πῶς ἦταν ἀθῶος καὶ ζητοῦσε συγχώρεση. Καὶ τὴν πατρίδα του τὴ φώναζε, φώναζε τὴ γλυκιὰ Γαλλία, —ὦ καταραμένη νᾶσαι ἀδύνατη ἀνθρώπινη καρδιά! Σπάραξε τὴ ψυχὴ μὲ τὴν ἐπίκληση αὐτή: «γλυκιά μου Γαλλία!»

Ἤμασταν ὅλοι στὸ θάλαμο τὴν ὥρα ποῦ ψυχομαχοῦσε. Γύρισαν κ' οἱ αἰσθήσεις του τὴν ὥρα ποῦ ξεψυχοῦσε. Ἦταν ξαπλωμένος ἤρεμα, ἔτσι μικρός, ἀδύνατος, καὶ στεκόμασταν ἥσυχα ἐμεῖς, οἱ σύντροφοι του. Κ' ὅλοι μεῖς, ὅλοι, ὡς τὸν τελευταῖο ἀκούσαμε πῶς εἶπε:

— Σὰ πεθάνω! νὰ μοῦ τραγουδήσετε τὴ «Μαρσελλιέζα».

— Τὶ λὲς σύντροφε! — ἀναχράξαμε ὅλοι, ἀνατριχιάζοντας σύγκορμα ἀπὸ χαρὰ κι' ὀργὴ ποῦ τὴν νοιώθαμε νὰ ἔβραζε μέσα μας.

Καὶ κεῖνος ἐπανάλαβε:

— Σὰ πεθάνω, νὰ μοῦ τραγουδήσετε τὴ «Μαρσελλιέζα».

Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ συνέβηκε νᾶναι στεγνὰ τὰ μάτια του, καὶ μεῖς—ἐμεῖς κλαίγαμε, κλαίγαμε ὅλοι ὡς τὸν τελευταῖο καὶ σὰ τὴ φωτιὰ ἀπὸ τὴν ὁποία φεύγουνε τ' ἀνήμερα θηρία, καίγανε τὰ δάκρυά μας.

Ἐκεῖνος πέθανε, καὶ μεῖς τραγουδούσαμε ἀπάνω, στὸ νεκρό του τὴ «Μαρσελλιέζα». Μὲ φωνὲς νεανικὲς καὶ δυνατὲς τραγουδούσαμε ὅλοι τὸ μεγάλο τραγοῦδι τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς λευτεριᾶς, καὶ μᾶς μιμότανε βροντοφωνόντας ὁ ὠκεανός, κ' ἔφερνε ἀπάνω στὶς βραχοκορφές του καὶ τὴν ὠχρὴ φρίκη καὶ τὴν αἱματοκόκκινη ἐλπίδα. Καὶ γίνηκε αὐτὸς γιὰ μᾶς τὸ αἰώνιο λάβαρό μας, —αὐτὸ τὸ μηδαμινὸ πλάσμα μὲ τὸ κορμὶ τοῦ λαγοῦ καὶ τοῦ δουλευτάδικου χτήνους καὶ τὴ μεγάλη ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Γονατίστε μπροστὰ στὸν ἥρωα σύντροφοι καὶ φίλοι!

Τραγουδοῦσαμε.

Κατεπάνω μας κοίταζαν τὰ ντουφέκια, ἀπαίσια ἔτριζαν οἱ κλειδωνιές τους, κ' οἱ λόγχες μὲ τὲς σουβλερὲς αἰχμές τους ἀπλώνονταν ἀπειλητικὰ πρὸς τὶς καρδιές μας, —κι' ὅλο πιὸ δυνατά, ὅλο πιὸ χαρούμενα ἀντιλαλοῦσε τὸ βροντερὸ τραγοῦδι κ' ἀπάνω στὰ τρυφερὰ χέρια τῶν μαχητῶν λικνιζότανε τὸ μαῦρο νεκροκράββατο.

Κ' ἐμεῖς τραγουδούσαμε τὴ «Μαρσαλιέζα».

(Μετάφρασις ἀπ' τὸ Ῥωσσικό)

ΑΘΗΝΑ Ι. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ

"ΔΙΑΛΟΓΟΙ,,

CII

Μὲς τὸν καθρέφτη κοίταξα τὴν ἴδια μου μορφή!
κι' εἶδα μὲ τρόμο, μέσα της, μιὰ μοῖρα νὰ σαρκάζῃ,
Κι' εἶδα, τὴν τύφη, σὰν ὀχιά, νὰ σέρπῃ συριστή,
καὶ πιὰ δὲν ξανακοίταξα—τὰ μάτια μου ἀποπῆρα.

Τρέμει κανεὶς στὴν ἴδια του ψυχὴ νὰ γυμνωθῇ.

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΡΧΟΜΕΝΕΣ

Ν' ἀνοιγοκλείνῃ ἡ κουρτίνα καὶ πίσω νὰ φεύγουν
νἄρχωνται ἐδῶθε, νὰ μᾶς ἀγγίζῃ ἡ πνοή των,
κι' ἡ τεμπελιές μας ἡ ἀθῶες ποῦ πάντα μᾶς ῥεύουν,
ν' ἀνοιγοκλείνουν κι' αὐτές, δροσισμένες μαζί των.

—

Μαζὶ μ' Ἐκεῖνες, ποῦ πλάϊ μας μὲ λύσσα βρυάζουν,
μεσ' τὴν αὐλή, στὸ σαλόνι, στὸν πολυθόρυβο δρόμο,
ποῦ μᾶς κυττᾶνε, μᾶς γνεύουν, γελοῦν καὶ φωνάζουν
πρὸς τὴ ματιά μας καὶ στ' ὄνειρο καὶ μὲ πανέρια
— [στὸν ὦμο.

Στὸ γλυκολάλο τ' ἀέρι, ἀνεμίζει καὶ φέρνει
τὰ προσωπάκια τους ὅλα, γλυκά, ῥοδισμένα.
εἶνε ξανθὲς καὶ μελάχρες, λαχτάρα τὴς πέρνει
γι' αὐτὰ τὰ μάτια μας σὲ γλυκὸ δάκρυ λουσμένα.

—

Θὰ 'μποῦν μαζὶ καὶ θ' ἁπλώσουν τὰ χέρια,
θὰ μᾶς χαϊδέψουν μαλλιά, στὸν ἀγέρα ἀπραγμένα,
θὰ μᾶς μιλήσουν γλυκά, σὲ ἀγκαλιάσματα αἰθέρια,
θὰ μᾶς φιλήσουν μὲ χείλη ἁπαλά, μυρωμένα.

—

Κι' ὅπως ἡ βάρκα, τὸ κῦμα, μεσ' 'στὸ μαϊστράλι,
ὅπως σαλεύουν νὰ φθάσουν ν' ἀγγίσουν στὸ μῶλο,
ἔτσι τὴς σέρνει σ' ἐμένα, κοντὰ στ' ἀκρογιάλι,
ἕν' ἀεράκι, ν' ἀδειάσῃ τὸ τσοῦρμό τους ὅλο.

—

Νὰ ξεχωρίσουνε τέλος τὰ σώματα ἐμπρός μου
ἀπ' τὴν ἀνοιγμένη κουρτίνα στηλὲς νὰ προβάλλουν,
ἀπὸ μακρυὰ κι' ἂν φθασμένες, τὰ πέρα τοῦ κόσμου,
νὰ γίνουν σωστὲς σιλουέτες, χωρὶς ν' ἀμφιβάλλουν.

—

Κι' ἂν στὸ πλευρό μου σαλεύουνε νύχτα καὶ 'μέρα,
κι' ἂν συντυχαίνω στὸ δρόμο τὴν πόλι μας ὅλη,
τύπος κακλός, γνωρισμένος κι' ἐγώ, στὸν αἰθέρα,
νὰν τὴς ὑψώσω, μὲ μιᾶς ντυτὲς γιὰ τὴ σχόλη.

—

Κι' ὅλο νὰ τρέμῃ ἡ κουρτίνα, κοντὰ 'στὸ φεγγίτη,
ὅλο ν' ἀμπώχνουν ἡ πρῶτες, λαχτάρα νὰ ἰδοῦνε,
νὰν τὴς ἰδῶ νὰ γεμίζουνε τέλος τὸ σπίτι,
νὰ μὴ χωροῦν καὶ νὰ μείνουν καὶ στὴν αὐλὴ νὰ μιλοῦνε.

—

Ἤρθαν μὰ δὲν τὴς θέλω τόσες κοντά μου,
εἶνε πάρα πολλές, μὲ κουράζουν, μ' ἀλλάζουν,
πάρτες, μητέρα! νὰ φύγουν ἂν ἦρθαν,—ἀλλοιά μου—
ὅλα τὰ βίτσια μου ἂν 'δοῦν, θὰ σπαράξουν.

—

Εἶνε πολλές, ἕνα πλῆθος ἐγκάρδιο γιὰ 'μένα,
γιατὶ δὲν ἤπια παρὰ τὴν ψυχή των,
μόνο τὰ λόγια τους ἄκουσα, μάννα μου, τὰ χαϊδεμένα,
κι' ὕστερα φύγαν, ἦταν πάρα πολλές, πρὸς τὴ γῆ των.

—

Δὲν ἦσαν ὅλες αὐτὲς ποῦ ἀπαντᾶμε στὸ δρόμο,
κἀποιες μονάχα ποῦ μοιάζανε τόσο μαζί των,
ἦσανε τ' ὄνειρο, ἡ στάμνα στὸν ὦμο,
ἡ εἰκόνα, τὰ εἴδωλα ἐκείνων τῶν τρίτων.

Εἶχα φυλάξῃ βαθειά μου μονάχα τὴ χάρι,
μονάχα τ' ὄνειρο—δὲν ὀνειρεύομαι τώρα
χωρὶς ν' ἀφίνουν κανένναν ἴσκιο κι' ἀχνάρι,
τὴς εἶχα ἰδῇ νὰ μοῦ φέρνουν περίσσια τὰ δῶρα.

—

Ἕνα γυαλὶ πολυχρώματο μοῦδωσε ἡ πρώτη,
Τόειχα φυλάξῃ ἀπὸ τότε καὶ—Θέ μου τί εἶδα—
λογῆς ἄλλα δῶρα μ' ἀφίσαν στὰ σκότη
καὶ πρόσμενα νὰν τὰ χαρῶ στῆς αὐγῆς τὴν ἀχτίδα.

—

Κι' ἦρθε κι' ἡ αὐγὴ καὶ τὰ ξέχασα, κἄθε ἀσχημία
σ' ἐκεῖνο, μόνο, τὸ πρῶτο ἔκλεισα ἐγὼ τὴ χαρά μου,
εἶπα νὰ μείνω καὶ λέω κάθε μέρα στὴ μία,
κι' ὅμως αὐτὲς μὲ παλεύουν μέσ' 'στὰ ὄνειρά μου.

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

IN MEMORIAM

ΤΗΣ ΛΕΑΣ

Οὔτε ἴχνος ψυχῆς, πνεῦμα : ἀνύπαρκτό
Σῶμα : ἀκανόνιστο, ἀδύνατο, γλωμό,
— ὄχι πλασμένο γιὰ τοῦ ἔρωτα τὴ φλόγα !
Μόνο τὴ φρίκη, χαϊδεύοντάς σε, αἰσθανόμουν·
Ὅμως εἶχες ἁπλὸ τὸ ὕφος,
δυὸ μάτια σπάνια καὶ τὸ χαμόγελο τῆς πλάνης.

Αὐτὰ μ' ἠπάτησαν, καὶ τὸ φιλί σου
νὰ ποθήσω μ' ἔκαμαν !

Ἀρρωστημένη μόνον ἡδονὴ
σοῦ ζήτησα — ἀφοῦ τὴ γερὴ
καὶ τὴν πλήρη νὰ μοῦ γνωρίσῃς
ἐστάθης ἀνίσχυρη,
Μὰ καὶ τούτη νὰ μοῦ χαρίσῃς
δὲν μπόρεσες ! Καὶ παράξενο, τότε, σοῦ φάνηκε
πού, ὡς ὄν κατώτερο θεωρώντας σε,
νὰ σὲ ἀμοίψω ἐπέμεινα
—ἀδρά, πλουσιοπάροχα, γενναῖα.—
γιὰ τὸ δίωρον πού, κοντά σου, ἀπώλεσα.

Κάϊρο ΠΑΝΟΣ ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ

ΕΚΕΙΝΗ Η ΔΥΣΙ

Ἐκείνη ἡ δύσι ἡ ἀσύγκριτη—καὶ ποιὸς νὰ τὴν ξεχάσῃ,
'στέναξε μέσ' 'στὴ θάλασσα τῆς τρικυμίας ἡ ὀργὴ
καὶ ἔσπρωχνε μέσα 'στὴ στεριά, θαρρεῖς, τὸ ἀκροθαλάσσι
ὁ ἄνεμος, ποὺ ἔκραζε μακρυὰ μ' ἀπόκοσμη κραυγή.

—

Καὶ σεῖς τριγύρω μου εἴσαστε, κι' ἀνέμιζε ὑψωμένο
τὸ φόρεμά σας, φούσκωνε σὰ θριαμβικὸ πανί·
γυμνὰ τὰ χέρια ἐδένατε 'στὸ κῦμα τ' ἀφρισμένο
καὶ ξέφευγε ἀπ' τὰ στήθεια σας τριοδύναμη ἡ φωνή.

—

Ἀνήσυχα, ἄταχτα, τρελλά, 'στὰ βράχια ἐδῶθε-πέρα,
σὰν ὀπτασίες μαγευτικὲς μ' ἀγγελικὴ θωριά.
Σμειχτὴ ἡ φωνή σας γέμιζε τὸν παγωμένο ἀγέρα
κ' ἡ νύχτα πιὰ σᾶς ἔντυνε κ' ἡ πάχνη ἀπ' τὴ στεριά.

Τότες μονάχα εἶχες βρεθῆ σιμά μου. Ὅμως καὶ πάλι
μακρυά μου ὁ ἀγέρας σ' ἁρπαζεν ἀπ' τᾶσπρα τὰ φτερὰ
κ' ἔφερνε τόση ταραχὴ 'στὸ βουερὸ ἀκρογιάλι,
νὰ μὴ σοῦ ἀκούσω οὔτε τ' ἀθῶα τὰ λόγια μιὰ φορά !

—

Καὶ σ' ἔχασα· καὶ γύρισα . . . Κ' ἡ θάλασσα, μα-
[κρυά μου,
σὰν Ἐριννύα ξοπίσω μου ζητοῦσε νὰ χυθῇ.
Ζεστὸ τὸ δάκρυ ἐπάγωνε 'στὰ κρύα τὰ μάγουλά μου
ποὺ τόχα ἀφίσῃ, ἀστέρευτο νὰ τρέχῃ, ὡς νὰ σωθῇ.

ΤΕΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ 'ΙΩΝΙΚΑ,,

ΣΜΥΡΝΗ

Στὴ θύμησή μου δὲ θὰ πάρω, Σμύρνη,
τὰ χρυσοκόκκινα στὸν ἥλιο σου ἀκρογιάλια.
Κι' οὔτε ποὺ θὰ φυλάξω μὲς στὴ μνήμη
τοῦ Κορδελιοῦ σου τὴ γλυκόπιοτη ἡδονή.
Αὐτά, θὰ ξεχαστοῦν στὰ περασμένα
Μὰ μέσα στὴν ψυχή μου θὲνὰ κρύψω,
βαθειὰ καὶ μὲ μεγάλη προσοχή,
τὸν πιὸ ἀτίμητό σου Σμύρνη θησαυρό.
κάτι σιγοειπωμένα λόγια, ἕνα φιλί,
καὶ μιὰν ἀγνή, τρεμάμενη φωνή...

Καὶ δὲ θαφίσω τίποτα πιὰ πίσω μου·
Θᾶν' ἡ ψυχή σου, Σμύρνη, στὸ φιλί.

ΣΟΜΑ

Στὴ ράχη τοῦ βουνοῦ μιὰ πολιτεία.
Γλυκὸ ἀεράκι, κάτασπρα σπιτάκια.
— Ποῦ νὰ ξανάειδα κεῖνα τὰ ματάκια
γεμάτα πόνο, πόθο, νοσταλγία ;

ΙΣΑΝΤΡΟΣ ΑΡΙΣ

ΜΕΤΑΜΕΣΟΝΥΧΤΙΟ ΦΑΛΗΡΟ

Σὰ νόνειρο τὸ Φάληρο θαμπὸ 'στὸ φῶς τὸ ἠλεχτρικὸ
Ἡ νύχτα ἀναγελάστρα·
Κι' ὡσὰν πλεούμενο βουνὸ κι' ἀργὸ μεσ' τὸ Σαρωνεικό,
Ἡ Σαλαμίνα πάστρα !

—

Ὀλόρθες μέσ' τὸ σύθαμπο κι' ἀμφίβολες σὰν κάποιο
Οἱ καμινάδες πλέρια, [*ἀχνό,*
Ψηλανεβαίναν κι' ἔσμιγαν τὸν πιὸν ὡραῖον οὐρανὸ
Μὲ τ' ἀσημένια ἀστέρια.

—

Πύχτρα κ' ἡ θάλασσα στρωτὴ σὰν τοῦ καθρέφτη τὸ
Καὶ πέρα τοῦ τραπάρη [*γυαλί,*
Τὰ δύχτια ἀσημοφέγγανε μέσ' τὴ γλυκειὰ φεγγοβολὴ
Ποῦ ἐσκόρπαε τὸ φεγγάρι.

—

Κ' ἕνα καράβι ὁλόφωτο σὰν ἐπιτάφιο ἀλαργηνὸ
Ποῦ ἐφέρναν γῦρα τώρα,
Λὲς τὴν καρδιά μου ἐκήδευε γιὰ κάποιον ἄλλον οὐρανὸ
Γιὰ κάποιαν ἄλλη χώρα . . .

Μ. ΔΑΜΙΡΑΛΗΣ

ΕΝΑΣ ΓΑΜΟΣ

= Διήγημα =

Εἶναι περίεργο ἀλήθεια τί μ' ἔφερε στὴν ἀπόφαση νὰ παντρευτῶ.

Ἕνα ἐπεισόδιο τίποτα σχεδόν, στὴν Πειραϊκὴ ἀκτή, πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν, ποὺ μὲ κάνει τώρα νὰ βλέπω ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς γυρμένης πόρτας μιὰ χαριτωμένη κοῦκλα, τὴ γυναῖκά μου, νὰ δίνῃ τὸ πρῶτο σιάξιμο στὴν πρωϊνή της τουαλέττα, γιὰ νὰ ἔρθει σὲ λίγο νὰ μοῦ πεῖ τὴν καλημέρα σφραγίζοντάς την μ' ἕνα τριανταφυλλένιο φίλημα στὰ χείλη μου.

Τὴ χαριτωμένη, τὴν ἐξαιρετικὴ κουκλίτσα ! Φαίνεται ἀλήθεια εὐτυχισμένη στὴν περίοδο τῆς πρώτης συζυγικῆς μας βδομάδας, καὶ ἐνῷ ὁ καθρέφτης μοῦ φέρνει ἕνα κομμάτι ἀπό τὸ λευκὸ ὄνειρο τοῦ λαιμοῦ της, ποὺ χάνεται σ' ἐξαύλωση γραμμῆς μέσα ἀπὸ τὸ κυμάτισμα τοῦ ποκαμίσου της, αὐτὴ οὔτε μπορεῖ νὰ φανταστεῖ σὲ ποιόν χρεωστοῦμε μεῖς τώρα τὸν παράδεισο τῆς εὐτυχίας μας.

Ὁρίστε. Δὲν ἔχει περάσει οὔτε μιὰ μέρα περισσότερη, ἀπὸ τὶς δυὸ βδομάδες, ὅπου ἐγὼ χωρὶς κανένα σκοπό, χωρὶς καμμιὰ ὡρισμένη σκέψη γύριζα στὴν ἀκτὴ τοῦ Πειραιῶς τὴ γεμάτη ἀπὸ βαρκάρηδες καὶ ἀλῆτες.

Καὶ νὰ τελειώσει ἐκεῖνο τὸ ἄσκοπο περπάτημα σὲ ἕνα γάμο, σὲ μιὰ τόση ἀφάνταστη εὐτυχία !

Ἕνα μορτάκι ὡς δέκα χρόνων, πιὸ σεμνὸ ὅμως ἀπὸ ὅλο τὸν ἄλλο σωρὸ τῶν ζητιάνων μοῦ γύρεψε μιὰ δεκάρα. Κοντά του βρισκότανε ἕνα κοριτσάκι ὡς δεκατριῶν χρόνων, μὲ πολὺ ἐκφραστικὰ μεγάλα μαῦρα μάτια, κοὶ μὲ ἔξυπνη καὶ ἀθώα μαζὶ ἔκφραση.

Ἔδοσα τὴ δεκάρα περισσότερο γιὰ τὸ χατῆρι τοῦ κοριτσοῦ ποὺ εἶχε πλησιάσει καὶ αὐτό. Τὴν ἔδοσα μάλιστα στὸ ἴδιο. Ὁ ἄλλος ὁ μικρὸς ἤτανε ἀδελφός της. Ὅταν τράβηξα μερικὰ βήματα γύρισα καὶ κύτταξα, καὶ τοῦ ἔκανα στὴν τύχη κάποιο νόημα. Καὶ ἡ μικρὴ καταργάρα, πλησίασε μὲ χαρὰ νομίζοντας πῶς θάπαιρνε κι' ἄλλη δεκάρα.

Τὴν ρώτησα :

— Δὲν μοῦ λές, καλὸ κορίτσι εἶσαι ἡ κακό ;

— Καὶ καλὸ καὶ κακὸ κύριε ; ἔτσι κι' ἔτσι.

— Εἶσαι ὅμως κορίτσι ;

— Μὰ τὶ δὲν βλέπετε, κύριε : Μήπως φορῶ παντελόνια γιὰ νἄμαι ἀγόρι !

Ἀπάντησε μὲ τέτοια παιδικὴ ἀφέλεια, καὶ τέτοια ἁπλότητα καὶ ἀπονηριά, ποὺ κανένας δὲν τὸ περίμενε βλέποντας τὰ ἔξυπνα βαθειὰ μαῦρα της μάτια, καὶ τὸν ἐλαφρὸ κυματισμὸ τοῦ στήθους, κάτω ἀπὸ τὴ λερωμένη ποδιά.

— Μπορεῖ νὰ σὲ φιλήσῃ κανείς ;

— Ἔ! αὐτὸ γίνεται... Πόσα ὅμως θὰ μοῦ δόσετε ;

— Μιὰ δραχμή.

— Μιὰ δραχμή ! Μπορούσατε νὰ μοῦ διορθώσετε ὅμως καὶ τὰ παπούτσια μου, ἢ καὶ νὰ μοῦ πάρετε κι' ἕνα καινούργιο ζευγάρι...

Προχωρήσαμε πρὸς τὴν παραλία, στὸ μέρος τῶν καϊκιῶν. Ταχτικὰ μὲ τραβοῦσε.

— Ὁρίστε κύριε. Νὰ ἐλᾶτε λοιπόν. Πίσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ καΐκι. Νὰ ἐδῶ ποὺ δὲν εἶναι κανένας· κοντὰ στὸ σιδηρόδρομο.

Ἤτανε περισσότερο παιδὶ ἀπὸ ὅτι στὴν ἀρχὴ ἔδειχνε. Καὶ ὁ κόσμος, ἄλλος περνοῦνε πυκνός, καὶ ἄλλος δούλευε τριγύρω στὴ βάρκα, στὸ δρόμο, στὰ φορτηγὰ βαγόνια τοῦ σιδηροδρόμου.

Τραβήξαμε λίγο ἀκόμη, καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ἔσκυψα καὶ τὴ φίλησα. Μὰ ἤτανε ἕνα παιδὶ μόνο. Ἕνα μόλις μισοσχηματισμένο κορίτσι. Ὕστερα τῆς ἔδοσα μιὰ δραχμὴ καὶ ἄρχισα νὰ τὴν ρωτῶ γιὰ τὸ σπίτι της.

— Νὰ τὴ μητέρα μου τὴν πιάνουνε λιποθυμίες.... Μιὰ καὶ δυό, καὶ τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέρα· εἶδος σεληνιασμὸς κύριε.... Ὁ πατέρας μου σφράγιζε δέματα στὸ ταταχυδρομεῖο, μὰ τώρα δὲν δουλεύει πιά. Σήμερα δὲν τὸ πήραμε τὸ ψωμί μας, γιατὶ δὲν εἴχαμε χρήματα..... Πεινῶ, νὰ πεινῶ πολύ, κύριε, γιατὶ μόνο χθὲς ἔφαγα.

Γυρίζαμε πάλι πρὸς τὴν κεντρικὴ πόλη.

Ὅταν φτάσαμε στὸ σταθμὸ τοῦ Ἠλεκτρικοῦ, γιὰ ν' ἀνέβω γῶ στὴν Ἀθήνα, ἄρχισε μὲ ἐπιμονὴ νὰ μοῦ γυρεύει μιὰ δεκάρα.

— Μιὰ δεκάρα, κύριε, τί ψυχὴ ἔχει γιὰ σᾶς ποὺ εἴστε πλούσιος. Θὰ μὲ δείρει ἡ μητέρα μου ἂν δὲν τῆς πάω τίποτα. Λείπω ἀπὸ τὸ πρωὶ ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Καὶ τὴ δραχμή, ψευτοκόριτσο ;

— Μὰ αὐτὴ θὰ τὴ δώσω τοῦ ἀδελφοῦ μου, γιὰ νὰ μὴ μὲ μαρτυρήσει ποῦ ἤλθα μαζύ σας. Δόστε μου μιὰ δεκάρα κύριε.

Γρύνιαζε τώρα στὰ ἀληθινά, ἐνῷ ἐγὼ γελοῦσα καὶ μοῦ ἄρεσε νὰ τὴν βλέπω ἔτσι νὰ παιδεύεται.

Ὕστερα ἄρχισε νὰ θυμώνει καὶ νὰ κλαίει.

— Εἴστε πολὺ κακὸς ἄνθρωπος, καὶ κάνετε τὸν κύριο καὶ τὸν καλό. Πειράζετε τὰ ξένα κορίτσια καὶ δὲν τοὺς δίνετε οὔτε μιὰ πεντάρα... Ἂν εἴσαστε ὅμως παντρεμένος, τόσος μεγάλος ἄνθρωπος τώρα σεῖς, δὲ θὰ μὲ φιλούσατε. Δὲ θὰ φιλούσατε ἐμένα, ἕνα μικρὸ κορίτσι, μὰ θὰ φιλούσατε τὴ γυναῖκά σας. Καὶ μένα θὰ μοῦ δίνατε τὴ δεκάρα μ' εὐχαρίστηση, κι' ἔτσι χωρὶς νὰ σᾶς δώσω ἐγὼ τίποτα.....

Κάποιο ἀερένιο σῶμα γυναίκας ὡς εἴκοσι χρόνων πέρασε μπροστὰ ἀπὸ τὴ μικρή, ἔρριξε συμπαθητικὸ τὸ βλέμμα της ἀπάνω της, καὶ τράβηξε γαλήνια, μὲ κομψότητα καὶ χάρη πρὸς ἕνα βαγόνι τῆς πρώτης θέσεως. Κάποιο ἀπότομο τάραγμα, ἕνα εἶδος θαμπώματος μοῦ ἔδοσε τὸ πέρασμά της. Τὸ ἴδιο, ἡ μικρή, ἐρώναξε, θαμπομένη ἀπὸ ἔκπληξη :

— Τὶ ὡραία κυρία ! Νὰ μπουρούσατε, τώρα νὰ τὴν παίρνατε γυναῖκά σας !

Ἄφισα μιὰ δραχμὴ στὰ χέρια της, καὶ ἔτρεξα μὲ βία πρὸς τὸ ἴδιο βαγόνι.

Τῆς μικρῆς, τῆς φώναξα :

— Θὰ προσπαθήσω νὰ γίνει.

Κ. ΦΑΛΤΑΓΙΤΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΟΞΑΣ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

(*) ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΣΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ ΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΜΟΥΣΙΚΗ

(Μὲ θέμα Κοινωνικοφιλοσοφικό, καὶ δίδαγμα τὴν ὑπεροχὴ τοῦ Πνεύματος 'ς τὴν Ὕλη)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ:

ὁ ΠΟΙΗΤΗΣ (*Ἀπείρανθος*) μὲ μαύρη μανδύα, μπότες, ἄσπρο ἀνοιχτὸ πουκάμισο, πεταχτὴ γραβάτα, μακρυὰ μαλλιά.

ἡ ΜΟΥΣΑ (*Ἐπιγνίκη*) μὲ Ἑλληνοσρχαϊκὸ ἔνδυμα ἄσπρο.

ὁ ΕΜΠΟΡΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. Μαῦρο σακάκι κουμπωμένο ὡς τὸ λαιμό, παντελόνι μαῦρο σὲ μπότες, ρεπούμπλικα.

ἡ ΑΠΑΤΗ. Μὲ χιτῶνα ῥόδινο.

ἡ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. Μὲ χιτῶνα πολύχρωμο.

ὁ ΠΛΟΥΤΟΣ. Μὲ χιτῶνα χρυσό.

ὁ ΘΑΝΑΤΟΣ μὲ χιτῶνα μαῦρο, κρανίο γιὰ κεφάλι, δρεπανωτὸ κοντάρι 'ς τὸ κοκαλιόρικα χέρια.

ΚΟΡΟ. (Χορὸς τοῦ Κόσμου, τῶν Κοινωνικῶν, τῶν Ἀγγέλων, τῶν ψυχῶν).

Ἀκόλουθοι, ἄνθρωποι διάφοροι, συμπότται κλπ.

(Εἰκόνες 4 — Στίχοι 1018)

PRELUDIO

Ἡ Αὐλαία κλειστὴ

(Ἀρχίζει ἡ Ὀρχήστρα καὶ σὲ λίγο Ἐσωτερικὸ Κόρο ποῦ παρασταίνει τὸν Κόσμο).

Χορὸς Γυναικῶν (Ἐσωτερ.).

Ἀπὸ τοῦ κόσμου σκόιη ταπεινὴ
Πλασμένοι, ἐφτάσαμε 'στὰ 'πειὸ 'ψηλά
Τώρα σκοπός μας εἶναι ἡ ἡδονὴ
Ὡς που νὰ φτάσουμε 'στὰ χαμηλά.
Ὡς που γενοῦμε χῶμα γιὰ τὴ γῆ
Ποῦ μᾶς ἐγέννησε, κι' ἕναν καιρὸ
Εἶχε 'στὴ φύσι δώσει προσταγὴ
Νὰ ζῇ γιὰ μάς μὲ στεναγμὸ πικρό.
Τὴν εὐτυχία 'στὸ σῶμα τὸ βαρὺ
Τώρα ἂς ζητήσουμε χωρὶς κανεὶς
Στοχάσματα ἄνοστα νὰ πάῃ νὰ βρῇ
Ποῦ τῆς σοφίας σκορποῦν οἱ σκαπανεῖς.

Χορὸς Ἀνδρῶν (Ἐσωτερ.).

Τὴν εὐτυχία, ὁ πόθος μαγικός!
Τὴν εὐτυχία 'στὸ σῶμα τὸ βαρύ,
Κι' ἂν ἡ συνείδησι κυττάξῃ ἐμπρὸς
Κι' ἡ ψυχὴ μόνη της θὲ ν' ἀπορῇ,
Τόσο χειρότερο, κι' ἂς μάθουν πῶς
Ἀφ' οὗ γεννήματα εἶνε ταπεινὰ
Ἀπὸ τὸ σῶμα ὁ λόγος τους κουτὸς
Καὶ ψεύτικα ὅσα λὲν ἀληθινά.
Μ' εὐγνωμοσύνη δοῦλοι ταπεινοὶ
Στὴν Ὕλη τ' Ἄϋλα εἶνε περιττά,
Τὸ σῶμα ἐργάζεται, γλεντᾷ, πονεῖ,
Τ' ἄλλα παράσιτα ψεγαδιαστά.

(Ἐνῷ τελειώνει τὸ Κόρο, ἔρχεται μὲ βήματα κυνηγημένα ὁ ΠΟΙΗΤΗΣ, βγαίνωντας ἀπ' τὰ πλάγια τῆς Σκηνῆς, καὶ στέκει 'ς τὴ μέση τῆς κλειστῆς Αὐλαίας).

Ὁ Ποιητὴς

Θέ μου τρελλὸς ὁ κόσμος κι' ὅλη ἡ Πλᾶσι
Ἔχει χαλάσει.
Τὸν 'ξακουσμένο τὸ ῥυθμὸ ἀκούω 'στὸ σκότος·
— Βέβηλος κρότος —
Καταδιωγμένος, ξένος 'στὴ μανία
Ποῦ ἡ Κοινωνία
Τὸ σῶμα ἐπάνω ἀπ' ὅλα ὑπερυψώνει
Καὶ τὸ σκοτώνει.
Τὸ ἄσυλο τρέχω νἄβρω, πάντα τρέχω
Καὶ δάκρυα βρέχω
Κάθε λιθάρι ὁποῦθε προσπερνάω
Καὶ σταματάω.

Χορὸς Γυναικῶν (Ἐσωτερ.).

Φτωχὲ ἀλήτη, ἀνήμπορη ψυχὴ
Ποῦ ἀποτρελλάθηκες νὰ κυνηγᾷς
Τ' ἄϋλο, τ' ἀμόλευτο καὶ τὴν εὐχὴ
Τοῦ αἰώνια ἀθάνατου νὰ χαιρετᾷς.

(*) Τὸ σχέδιο τῆς «Ἀπολύτρωσης» συνετέθηκε 'ς τὴν Ἀθῆνα ἀπὸ τὴν Πρωτοχρονιὰ ὡς τὴν Πρωτομαγιὰ τοῦ 1918. Ὁ Πρόλογος καὶ τὸ Α' Μέρος συνετέθηκαν 'ς τὴν Καλαμάτα ἀπὸ τῆς 10 Ἰουνίου 1918 ὡς τῆς 25 Ἰουλίου 1918. Τὸ Β' Μέρος 'ς ἕνα Σέρβικο ἐρειπωμένο χωριουδάκι, τὸ Κάλκοβο, τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1918. Τὸ Γ' Μέρος 'ς ἕνα Βουλγαρόφωνο χωριουδάκι τῆς Σερβίας, τὴν Πιράβα, τὸν Δεκέμβρη τοῦ 1918.

Ὁ Ποιητὴς (*Ἐνῷ ἀφηγκράζεται*).

Κι' ἐδῶ τοῦ Κόσμου πάλι ἡ προδοσία,
Ἀπελπισία!
Κι' ἐδῶ ἡ μανία· κι' ὅμως πρὸς τὰ ὕψη,
Τὴν κάθε θλίψη
Διώχνοντας πέρα ὀρθώνεται τὸ Πνεῦμα
Στὸ πλάνο ῥεῦμα,
Κι' ἡ Ἀθανασία 'στὰ μαῦρα θὰ τοὺς ἀντύσῃ
Καὶ θὰ τοὺς φτύσῃ

(Φεύγει ὁ Ποιητὴς μὲ τοὺς τελευταίους στίχους 'στὰ παρασκήνια, ἐνῷ ἀρχίζει ἐσωτερικὸ Κόρο ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν).

Χορὸς Μικτὸς

Τὴν εὐτυχία 'στὸ σῶμα τὸ βαρὺ
Τώρα ἂς ζητήσουμε χωρὶς κανεὶς
Στοχάσματα ἄνοστα νὰ πάῃ νὰ βρῇ,
Ποῦ τῆς Σοφίας σκορποῦν οἱ σκαπανεῖς.
Κι' ἂν ἡ Συνείδησι κυττάξῃ 'μπρὸς
Κι' ἡ ψυχὴ μόνη της θὲ ν' ἀπορῇ,
Τόσο χειρότερο, κι' ἂς μάθουν πῶς
Εἶνε 'στὸ σῶμα ἱκέται ταπεινοί.

Χορὸς Γυναικῶν

Μ' εὐγνωμοσύνη ἂς ὑψωθῇ ἡ φωνὴ
Στὴν Ὕλη· τ' ἄϋλα εἶνε περιττά,
Τὸ σῶμα ἐργάζεται, γλεντᾷ, πονεῖ,
Τ' ἄλλα παράσιτα, ψεγαδιαστά.

(Τὸ Κόρο παύει σιγὰ-σιγὰ κι' ἐξακολουθεῖ ἡ ὀρχήστρα 'στὸ ἴδιο μοτίβο, κι' εὐθὺς σὲ λίγο ἀνοίγει ἡ αὐλαία).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ὁ Κατατρεγμὸς

(Ἡ Σκηνὴ παρασταίνει τὸ δωμάτιο τοῦ ποιητῆ. Δυὸ παράθυρα 'στὴ μέση ὅπου φαίνονται τὰ δέντρα κάποιου κήπου. Στὴν ἀριστερὴ γωνιὰ τὸ γραφεῖό του μὲ μιὰ βιβλιοθήκη γιομάτη βιβλία. Ἀπάνω 'στὸ γραφεῖο ἄταχτα χαρτιὰ καὶ βιβλία, πέννα, καλαμάρι, κι' ἕνας λύχνος).

(Ὁ Ποιητὴς κάθεται μόνος μπρὸς 'στὸ γραφεῖό του. Στὴν κάμαρα φέγγει μόνο ὁ λύχνος ἔτσι ποῦ τὸν ἀφίνει αὐτὸν ἄφανο. Ἀπὸ μέσα ἀκούγεται τὸ Κόρο ποῦ παρασταίνει τὸν Κόσμο).

Γυναικεῖος χορὸς (*Σιγανὰ ἀπὸ μέσα*).

Τὸ πνεῦμα πειὰ ἔχει ἀρρωστήσει,
Στὴ σάρκα ὅλα παραδίνει,
Μὰ πολὺ γι' αὐτὸ νὰ τὸ μισήσῃ
Στοῦ Κόσμου ἀνάμεσα τὴ δίνη;
Κι' ἂν κάποιος μπρός του σταματήσῃ
Θὲ νὰ κυττάξῃ μ' ἀπορία,
Καὶ μεσ' 'στὸ νοῦ θὰ ψιθυρίσῃ·
«Ἀλλοίμονο! Χρεωκοπία».

Χορὸς Μικτὸς (Ἔντονα).

Μ' εὐγνωμοσύνη ἂς ὑψωθῇ ἡ φωνὴ
Στὴν Ὕλη· τ' Ἄϋλα εἶνε περιττά,
Τὸ σῶμα ἐργάζεται, γλεντᾷ, πονεῖ,
Τ' ἄλλα παράσιτα, ψεγαδιαστά.

(Στὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια σηκώνεται ἀπότομα ὁ Ποιητής, ποῦ ἦταν ὡς τώρα ἀπαρατήρητος, καὶ μὲ βήματα νευρικὰ προχωρεῖ λίγο ἐνῷ τὸ φῶς δυναμώνει).

Ὁ Ποιητὴς

Ἀ! Κόσμε φαῦλε, μεσ' 'στὸ λήθαργο
Τὴ φλόγα ἀνάφτεις 'στὴν ψυχή μου,
Κι' ὅμως 'στὸν πόνο μέσα ὁ οἰκτός μου
Φτεροκοπάει 'στὴ θέλησί μου.
Ἀνίδεε ὄχλε 'ποῦ 'δουλώθηκες
Στὴν Ὕλη, δίχως νὰ γνωρίσῃς
Πῶς ἡ ψυχή, παιδὶ τοῦ ἀόρατου,
Μπῆκε 'στὴν Ὕλη μεσ' 'στῆς ζήσης
Τὸ σάλο, ἀγνώριστη, μοιρόσταλτη
Γιὰ τὸ ταξεῖδι αὐτῆς τῆς σφαίρας.
Κι' ἐσὺ τὴν Ὕλη τὴ δουλεῦτρά της
Μεθᾷς, τὴν κάνεις κτῆνος, τέρας,
Γιὰ νὰ τὴ σύρῃς μεσ' 'στὴ μάταιη
Τὴν ἡδονή, ποῦ ξέρει μόνο
Σ' ἐσένα, ἀλλοίμονο θεότυφλε,
Νὰ σοῦ χαρίσῃ μαῦρο πόνο.
Ἀ Κόσμε φαῦλε! καὶ τὸν ὕμνο σου
Χωρὶς μυαλὸ στέλνεις 'στὴν Ὕλη
Ποῦ 'ς ἕνα λύγισμα, ταχύφτερα
Στὸν μαῦρον Ἅδη θὰ σὲ στείλῃ.

(Βηματίζει ἀργὰ καὶ κάθεται 'στὸ γραφεῖό του, ἐνῷ ἀρχίζει ἀμέσως ἐσωτερικὸ κόρο. Τὸ φῶς ἐξακολουθεῖ).

Μικτὸς Χορὸς (Ἐσωτερικὸς)

Μ' εὐγνωμοσύνη ἂς ὑψωθῇ ἡ φωνὴ
Στὴν Ὕλη· τ' Ἄϋλα εἶνε περιττά·
Τὸ Σῶμα ἐργάζεται, γλεντᾷ, πονεῖ,
Τ' ἄλλα παράσιτα, ψεγαδιαστά.

(Ἀκούεται χτύπος 'στὴ δεξιὰ πόρτα, καὶ μπαίνει ὁ ΕΜΠΟΡΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, ψηλὸς καὶ προπετής).

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Στὸν Ποιητὴ νομίζω πῶς μιλῶ.

Ὁ Ποιητὴς (*Ἐνῷ σηκώνεται καὶ προχωρεῖ*).

Καὶ τ' ὄνομά σας ποιὸ παρακαλῶ;

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Τ' ὄνομα; ὄνομα δὲν ἔχω
Μ' ἀκούραστος ὁλοῦθε τρέχω,
Καὶ μὲ φωνάζουν «Ἔμπορα τοῦ Κόσμου»

Ὁ Ποιητὴς

Χαίρω, καὶ τάχα τί μὲ θέτε;

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Θὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, μὰ ξέρετε, ἔτσι ἐμπρός μου...

Ὁ Ποιητὴς

Ἐλεύθερα, ὅ,τι σᾶς ἀρέσει ἐπέτε

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Θέλω νὰ ἐπῶ πῶς σᾶς ἐγνώριζα καιρό,
Καὶ τιμή μου εἶχα πάντα γιὰ νὰ σᾶς μιλήσω
Θαρρῶντας ἔτσι πῶς ἐμπορῶ
Γιὰ τὸ κόσμο κάποιο καλὸ νὰ κερδίσω
Εἶστε μυαλὸ γερὸ

Ὁ Ποιητὴς

— Ἡ τιμὴ
Μεγάλη κι' ἴσως δὲν ἀξίζω.

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Μετριοφροσύνη, καὶ θὰ δῆτε ἐστὴ στιγμὴ
Πῶς τὰ προσόντα σας καλὰ γνωρίζω.
Οὔτε γιὰ κολακεῖες ἦρθα ἐδῶ
Κι' οὔτε γιὰ ἐπαίνους. Εἶμαι τώρα
Τοῦ Κόσμου ὁ ἀντιπρόσωπος· θὰ ἐδῶ
Τῆς μεγαλοφυΐας σας τὰ δῶρα.
Εἶμαι τοῦ Κόσμου ὁ Ἔμπορας, θυμᾶστε,

Ὁ Ποιητὴς

Πολὺ καλά, τὸ εἴπατε, τὸ ξέρω

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Κι' εἶστε ὁ Ποιητής· Θαυμάσια· κοπιᾶστε,
Καὶ μεσ' ἐστὸν Κόσμο θέλω νὰ σᾶς φέρω.

Ὁ Ποιητὴς

Πῶς; δὲν καταλαβαίνω. Σκοτεινὰ
Τὰ λόγια σας μοῦ φαίνονται. Ἐγὼ
Ἐστὸν Κόσμο; Τίποτα κοινὰ
Δὲν ἔχω Δόξα ἐστὸ Θεὸ ποῦ προσκυνῶ.

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Ξέρω. Ἰδέαις πλάναις σφαλεραὶς
Ποῦ σᾶς κρατοῦν, σᾶς ἔχουνε χωρίσει.

Ὁ Ποιητὴς

Ἀλήθειαις μοναχὰ πικραὶς
Ἀλλοίμονο εἶνε ἡ ἰδέαις μου

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

— Σὰν ἴσοι
Τώρα ἂς μιλήσουμε νὰ δῆτε. Λέτε σεῖς
Πῶς τὴν ἐγκράτεια τῆς ψυχῆς, καὶ τὴ λατρεία
Ἐστ' Ἄυλα, νὰ μάθουμε γιατὶ τῆς Ἀρετῆς
Εἶνε στρατὶ γιὰ τὴν Ἀθανασία.
Μὰ πῶς εἶναι ἀθάνατη ἡ ψυχὴ
Ἀφ' οὗ τὸ σῶμα τὴ ζωὴ μᾶς φανερώνει;
Ἅμα τὸ σῶμα λαβωθῇ κι' ἀρχίσῃ
Νὰ μαραθῇ, πεθαίνει αὐτὸ ποῦ λέτε
Ψυχή. Μὰ τὸ κορμὶ θὰ ζήσῃ
Κι' ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο. Γιὰ δέτε
Δὲν ἔγινε ἀπὸ χῶμα; χῶμα πάλι
Γένεται κι' ἔτσι αἰώνιο μένει.

Ὁ Ποιητὴς

Σοφιστικὰ μιλᾶτε ἀλήθεια,
Κι' ἂν θέλετε τὸ νόμο τὸ μεγάλο
Νὰ μάθετε ἐστὸν φαῦλο ἐτοῦτο σάλο,
Σκεφθῆτε πῶς εἶναι ὁ Οὐρανὸς
Ἄπειρο χάος ποῦ μέσα του γυρίζουν
Πλανήταις ὁ ἕνας πειὸ τρανὸς ἐστὸν ἄλλο.
Κι' ἕνας πλανήτης εἶναι ἡ Γῆ.
Κι' εἶνε οἱ Πλανήταις σκάλαις πρὸς τὸ τέρμα
Ποῦ τῆς περνάει τῶν ζωντανῶν τὸ γένος.
Πρὶν ἀπ' τὴ Γῆ κ' ἄλλοι Πανήταις εἶνε,
Ἔτσι διδάσκει ἡ σταθερὴ ἐπιστήμη,
Μικρότεροι, τοὺς ἔχουμε περάσει,
Καὶ τώρα μὲ τὸ θάνατο περνοῦμε
Ἐ Σ ἄλλους, πειὸ μεγαλήτερους, πειὸ τέλειους,
Ὡς ὅπου καταλήξουμε ἐστὸν Ἥλιο.
Ἐκεῖ ἡ ἀθανασία, ὁ τελευταῖος
τῶν ζωντανῶν σκοπός.

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

— Ἀλήθεια
Τὰ λόγιά σας μεγάλα, μὰ ἡ θεωρία,
Ποῦ ἐγὼ σᾶς εἶπα, δὲ θαρρεῖτε
Πῶς εἶναι πειὸ πιστότερη; Σκεφθῆτε
Μὲ ἠλεκτρισμὸ ἕνα τραὶν ποῦ τρέχει,
Ἂν δὲν ἦταν, τί τάχα θὰ ἐμποροῦσε
Νὰ κάνῃ ὁ ἠλεκτρισμός; Ὑπάρχει;
Τὸν εἴδατε ποτέ; μὰ ὅλοι βλέπουν
Ἠλεκτρισμένα σώματα, ἔτσι
Κι' ἡ ψυχὴ ἐστὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Ποιητὴς

Ἂν καὶ ἡ παραβολή σας τούτη
Εἰκόνα εἶναι ὅσων εἴπατε ὡς τώρα,
Ὅμως ἐστὰ λόγια σας μπλεχθήκατε, κυττᾶχτε
Τί ἀξία θᾶχουν χίλια τραὶν ἀραδιασμένα
Χωρὶς ἠλεκτρισμό; δὲ φαίνεται
Δὲν ἔχει Ὕλη, ὅπως εἶναι κι' ἡ ψυχή,
Μὰ μόνο αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἐμψυχώνῃ,
Κι' εἶναι ἄυλο κι' ἀθάνατο μαζύ.

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Ἂς εἶναι (Μοναχός του). Μὰ μοῦ φαίνεται [τοῦ κάκου
Τὰ λόγια χάνω καὶ τὸ ἐμπόριο τὸν ζητᾶ
Μὲ τὸ καλὸ ἢ μὲ τὸ κακὸ ἐδικός μου θᾶναι.
(Ἐστὸν Ποιητή). Τῆς θεωρίες τοῦτες τῆς μεγάλες,
Καλὸ θᾶταν νὰ μάθῃ ὁ Κόσμος· τότε
Θὲ νὰ πειστῇ, καὶ σεῖς θὲ νὰ πειστῆτε

Μ' αὐτὸν νὰ ζήσετε. Θὰ τοῦ φωνάξω
Ἐδῶ νἀρθῇ. Προσέχετε ὄχι μὴ ἐπῆτε.

Ὁ Ποιητὴς

Ἔστω, γιὰ χάρι σας ἂς εἶναι.

(Ὁ Ἔμπορας προχωρεῖ ἐστὴ δεξιὰ θύρα, τὴν ἀνοίγει, βγάζει μιὰ σφυρίχτρα μεγάλη καὶ σφυρᾶ· ὁ Ποιητὴς προχωρεῖ ἀριστερὰ καὶ τὸν κυττάζει μονολογῶντας).

Τί τάχα τὸ καλὸ ὠφελεῖ νὰ μάθουν
Οἱ καλοί; γιὰ τοὺς κακοὺς πρέπει μονάχα
Νὰ προσπαθῇς ἐστὸ δρόμο νὰ τοὺς φέρῃς
Τὸν ἴσιο. Ἐστὴν ἰδέα θὰ ὑπομείνω.

(Στὸ μεταξὺ ἀπὸ τῆς δυὸ πλάγιες πόρτες γεμίζουν τὸ πίσω μέρος τῆς σκηνῆς τρέχοντας, κόσμος ἐργατικῶν νέων, ἀντιπρόσωποι τῆς Ὑλιστικῆς Κοινωνίας).

Χορὸς

Ἐστὴ φωνή σου ἐτρέξαμε ὅλοι γιὰ νὰ ἐδοῦμε
Τί θὰ μᾶς ἐπῆς μεγάλε μας ἀφέντη
Χαρᾶς πειὸ νέο μήνυμα θὰ φέρῃς

(Οἱ τρεῖς αὐτοὶ στίχοι τοῦ χοροῦ ψάλλονται σύγχρονα μὲ τοὺς τρεῖς παραπάνω).

(Στὸ τέλος τοῦ 190 στίχου ὁ Ποιητὴς στρέφεται πρὸς τὸ Κόρο ποῦ κυττᾷ μιὰ αὐτὸν καὶ μιὰ τὸν Ἔμπορα τοῦ Κόσμου)

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ὁρμή σας τὴν ὡραία
Γι' αὐτὸ καὶ πάντα τὸ καλὸ θ' ἀκοῦτε μόνο.

Ὁ Κορυφαῖος τοῦ Χοροῦ

Πάντα πιστοί, γεμάτοι ἐμπιστοσύνη
Ἐστὸν ἀρχηγὸ καὶ ἐστὸ δασκάλεμμά του

Χορὸς

Μέσα ἐστὸ Βίο μας ζωδότρα κρήνη
Τοῦ Κόσμου ἡ λάμψι, ἀτέλειωτη χαρά του.

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ὁρμή σας τὴν ὡραία,
Γι' αὐτὸ καὶ πάντα τὸ καλὸ θ' ἀκοῦτε μόνο·
Ἐστὸν Ποιητὴ τοῦ Πνεύματος θὰ σᾶς γνωρίσω
(Στρέφει καὶ δείχνει τὸν Ποιητή.
Εἶναι σοφός· τιμὴ θὰ σᾶς χαρίσω.

Ὁ Κορυφαῖος τοῦ Χοροῦ

Πάντα πιστοί, γεμάτοι ἐμπι- [στοσύνη
Ἐστὸν ἀρχηγὸ καὶ ἐστὸ δασκά- [λεμμά του.

Ὁ Ποιητὴς (Μονολογ.).

Τοῦ Κόσμου ὁ χαρακτῆρας [πόσο ἐμοιάζει
Μὲ τὰ σκουτιὰ ἐποῦ ὄντας [θέλει ἀλλάζει

Χορὸς

Ἐστὴν ἡδονὴ μεθᾷ ὁ νειός, κι' ὁ ἄντρας
Μονάχα πίνει· κι' ὁ φτωχὸς ὁ γέρος
Κουραστικὰ στραγγίζει ὅσο ἀπομένει.
Ἂς πιοῦμε, ἂς εἴμαστε αἰώνια μεθυσμένοι.

Ὁ Ποιητὴς (Ἐστὸ Κόρο)

Διπλῆ ἀνεμόσκαλα εἶναι ἡ ζωή μας
Ἐστὴ μιὰ ἀνεβαίνεις βλέπωντας μὲ πόθο
Τῆς ἡδονῆς τὴν κοῦπα· μ' ἂν μεθύσῃς
Φτωχέ, καθὼς θὰ κατεβαίνῃς κάτω
Ἐστὴν ἄλλη σκάλα μεθυσμένος ἔτσι,
Θὰ γκρεμιστῇς.

Ὁ Ἔμπορας τοῦ Κόσμου

— Εἶν' ἄμαθος ὁ κόσμος
Σὲ θαμπερὲς ἰδέες καὶ μεγάλες.

Ὁ Ποιητὴς

Μακάρι ἂν ἦταν ἄμαθος· ἀλλοῖ του,
Κακόμαθος, καὶ δύσκολα θὰ ζήσῃ
Τὴ ζωὴ τῆς ἀλήθειας τὴ μεγάλη.
Γι' αὐτὸν δασκάλοι θὰ γενοῦν οἱ χρόνοι.
Καὶ πειὸ καλὰ θὰ ζοῦμε χωρισμένοι·
Ὡς που τὸ πεπρωμένο μᾶς ἑνώσῃ.

(Ἐστὸ ἄλλο φύλλο τὸ τέλος τοῦ Α΄ Μέρους)

Ο ΧΑΛΕΠΑΣ

Πρὸ δύο χρόνων, ὅσους ἐνδιαφέρουνται γιὰ τὴν τύχη τῆς νεοελληνικῆς τέχνης, εἶχε ταράξῃ κάποια πληροφορία ἀναλαμπῆς τῆς διάνοιας τοῦ Τηνιακοῦ καλλιτέχνη, τοῦ Χαλεπᾶ. Γιὰ τὸ ζωοδότη τοῦ μάρμαρου, γιὰ τὸν πραγματικὸ Ἕλληνα δημιουργὸ μᾶς ἐρχότανε εἴδησι ἀπὸ τὴν πατρίδα του τὴ θαλασσομάχητο Τῆνο, πῶς ξαναζοῦσε—γιατὶ ὁ εὐσυνείδητος δημιουργὸς γιὰ τὴν τέχνη ἤτανε πεθαμένος ἀπὸ καιρὸ—κι' ὅτι σ' ἕνα φτωχικὸ σπιτάκι, πατρικό, δεχότανε μὲ προθυμία τοὺς κατάπληκτους ἐπισκέπτας του γιὰ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ τὰ πλάσματά του, ποὺ ἀστραποβολοῦσαν τὸ ξαναζωντάνεμα τῆς πυρνωτικῆς, τῆς δυνατῆς κι' ὡσὰν ἀπόσταγμα ζωῆς, ἀλήθειας τέχνης του. Σ' ἕνα μικρὸ λιτὸ δωμάτιο εἶχε τοποθετήσῃ τὰ λίγα σκίτσα του. Τὴν Ἀριάδνη ποὺ ἔδωσε τὸν μίτον στὸ Θησέα. Ἕνα μικρὸ Σάτυρο, ὅμοιο μὲ τὸν παληό του. Ἕνα σύμπλεγμα ἀπὸ ξαπλωμένη γυναῖκα κι' ἕνα ἄνδρα ποὺ κρατοῦσε γονατιστὸς τὸ χέρι της μὲ τὸ κεφάλι ὑψωμένο σὰν σὲ ἔκσταση. Κι' ἕνα ὡραιότατο ἄγγελο ποὺ κρατοῦσε στὰ χέρια του βιβλίο κι' ἔγραφε τὰ ὀνόματα ὅσων θὰ πήγαιναν στοὺς οὐρανούς.

Ὅσοι κυττάξανε τὴν «Μήδειαν φονεύουσαν τὰ τέκνα της» τὸν «Σάτυρον», τὴν «Ἀποθανοῦσαν», θὰ δοκιμάσανε χωρὶς ἀμφιβολίαν τὴ μεγαλείτερη χαρὰ

στὸ ξανάνθισμα αὐτό, ποὺ θὰ μᾶς ἔδωνε πάλι τὰ ἐκλεκτὰ λουλούδια στὸ περιβόλι τῆς τέχνης. Ἀλλ' ἀπὸ τότε ; Τίποτε καινούργιο Ποιὸς ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὸ νεκρὸ δημιουργὸ ποὺ ἔπερνε ζωὴ ξανὰ καὶ γιὰ τὴν ἀλήθεια τῆς πληροφορίας αὐτῆς ποὺ ἦρθε καὶ σταθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ ἔτσι σὰν ἀναλαμπὴ λύχνου μεσ' τὸ σκοτάδι ; Ἀπὸ τότε δὲν ξέρουμε τίποτα νεώτερο

Τὴν ἀδιαφορίαν αὐτὴ ποὺ τόσον ἤτανε γνωστὴ στὸ δημιουργὸ ποὺ ἄφησε ν' ἀποθάνῃ ἡ ψυχή του, τὴν πληρώσαμε γενναῖα ἀπὸ τὴν πρώτη φορὰ ποὺ ὁ Γιαννούλης Χαλεπᾶς μαζεύοντας ὅλα τὰ τιμητικὰ μετάλλια ποὺ τοῦ εἶχε τοποθετήσῃ στὸ στῆθός του ὁ μεγάλος θαυμασμὸς τῶν ξένων, τὸν καιρὸ ποὺ σπούδαζε στὸ Μόναχο, ἔφυγε γιὰ τὴν πατρίδα του, χωρὶς νὰ ζητήσῃ τίποτε περισσότερο ἀπὸ τὴ νεοελληνικὴ συνείδησι. Ἐκεῖ ἴσῃρεν ἕνα κοπάδι ἀπὸ πρόβατα καὶ μὲ τὴν ποιμενικὴ ῥάβδο στὰ χέρια τριγύριζε μαζί του πάνω στὰ βουνά. Αὐτὸ ἔκανε ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ ψυχή, τὴ συνείδηση, τὸ αἴσθημα. Στὴν τέχνη του ἦταν νεωτεριστὴς καὶ δὲν ἐμιμεῖτο ἡ ἀντέγραφε ποτέ του. Ἦλθεν ἀφ' οὗ ἤπιε ἄπληστα ἀπὸ τὸ ποτῆρι τῆς ζωῆς καὶ ἀτένισε τὰ μυστικά της μὲ τὰ μαντικά του τὰ μάτια, γιὰ νὰ βρῇ τὸ ῥυθμὸ ποὺ θ'ἀπόδινε τὸν παλμό της.

Ἔτσι ἔφερε πιὸ κοντὰ πρὸς τὸν ἄνθρωπο τὴν ὀμορφιὰ τῆς πλάσης κι' ἔδειξε μὲ τὰ δικά του μέσα τὴν ψυχικὴ συγκίνησι. Γιατὶ τί εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Χαλεπᾶ ; Μέσα σ' αὐτὸ ὑπάρχει ἡ σκέψη, ἡ μελέτη, ἡ πνοή, ὅλ' αὐτὰ ποὺ περνοῦντας μεσ' ἀπὸ τὸν αὐλὸ τοῦ αἰσθήματος κάνουν τὴν ψυχικὴ γλῶσσα μὲ τὴν ὁποία μιλάει ἡ δημιουργία τοῦ καλλιτέχνη Χαλεπᾶ, μέσ' ἀπὸ τὴς γραμμὲς ποὺ διωχέτευε στὴν ἄψυχη πέτρα. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μιλάει τὸ μάρμαρο στὰ χέρια του. Καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο διηγεῖται, μέλπει τὸν ἐσωτερικό της κόσμο τὸ παρθενικὸ κεφάλι τῆς «ἀποθανούσης» ποὺ ἔγειρε στὸ νεκρικὸ προσκέφαλο ἀπαλά, μὲ τὰ ὄνειρα τῆς ζωῆς ἀνεκπλήρωτα. Ὁ πηλός, ἡ ἄψυχη αὐτὴ ὕλη, γινότανε πνεῦμα στὰ δάκτυλά του, ὑπακούοντας στὴ φωνὴ τῆς ψυχῆς του, στὴς ὑψηλὲς συλλήψεις του. Εἶναι ἡ ψυχικὴ συγκίνηση ποὺ τόσο τὴ θεωρεῖ ἀπαραίτητη ὁ Σαρντέν.

Ἂν ἡ μοῖρα ἐπρόκειτο νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν ἀναλαμπὴ αὐτὴ τῆς κρυμμένης σπίθας, καὶ ἂν ἀφίσῃ πάλι τὸν ὑπέροχο δημιουργὸ μὲ τὴν πλατειὰ ψυχὴ νὰ ξαναλούσῃ τὸ μάρμαρο, ἀσφαλῶς γιὰ τὴν τύχη τῆς νεοελληνικῆς τέχνης θὰ ξαναφυτευθῇ ὅλο τὸ σκοτεινὸ κενὸ ποὺ ἄφισε πίσω του ο πεθαμός τῆς ψυχῆς του.

Γ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΠΙΣΤΕΥΣΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΙΣΤΕΥΣΑΝΤΕΣ

Μέσα εἰς τὴν ὑπερτάτην χαράν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν σκιρτᾷ ὁλόκληρος ἡ ψυχὴ τοῦ Ἔθνους, ἔχει καὶ ἡ μακρυνὴ Ἑλληνικὴ Μεγαλόνησος, ἡ Κύπρος, τὸ ἰδιαίτερον μερίδιόν της. Φιμώνει τοὺς παλμούς τῆς ἐθνικῆς της ἀγωνίας, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ σκληρὸν πεπρωμένον τῆς παρατάσεως τῆς δουλείας της, διὰ νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέραν καὶ ἰσχυρὰν τὴν ἐκδήλωσιν τῆς χαρᾶς της εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Νίκης καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Οἱ Ἕλληνες Κύπριοι ὑπῆρξαν πάντοτε οἱ κατ' ἐξοχὴν φιλαθηναιοι καὶ φιλέλληνες υἱοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοσούτῳ, ὥστε ἐν Ἀθήναις δι' ἐξαιρετικῶν τιμῶν καὶ διὰ μνημείου ἐτίμων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸν Κύπριον βασιλέα Εὐαγόραν, μεγαλοϊδεάτην ἡγεμόνα καὶ γενναῖον πρόμαχον τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν ἐθνικοῦ ἀγῶνος.

Παρέδιδον εἰς τὰς φλόγας ἑαυτούς, τὴν οἰκογένειαν καὶ τ' ἀνάκτορά των, οἱ τελευταῖοι ἐν Πάφῳ Ἕλληνες Βασιλεῖς, ἵνα μὴ συλληφθῶσιν αἰχμαλωτοι τῶν Ρωμαίων κατακτητῶν καὶ ἵνα μὴ παραμείνῃ, ὥς τις παράδοσις μεταξὺ τῶν Κυπρίων, ὅτι ἐταπεινώθη τὸ Ἑλληνικὸν βασιλικὸν Γένος καὶ κατελύθη ἡ ἐλευθερία τῆς χώρας ἐν τῷ προσώπῳ τῶν αἰχμαλωτισθέντων καὶ θανατωθέντων βασιλέων της.

Ἀνετίνασσεν εἰς τὸν ἀέρα τὰ τουρκικὰ δίκροτα μὲ τὸν δαυλὸν τῆς ἐθνικῆς ἀποφασιστικότητος καὶ ἐξάρσεώς της, σώζουσα τὴν τιμὴν τῆς Πατρίδος της, ἡ Κυπρία Μαρία ἡ Συγκλητική· τὰ δίκροτα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα φέροντα τὸ πολύτιμον φορτίον τῶν ὡραίων παρθένων τῆς Κύπρου ἦσαν ἕτοιμα ν' ἀποπλεύσωσιν τῶν κυπριακῶν παραλίων πρὸς τὴν Σταμπούλ καὶ τὴν ἀτίμωσιν.

Γαληνιος καὶ πιστεύων, εὐλογῶν τὸν βρόχον τῆς ἀγχόνης του καὶ σκορπίζων τὸ τελευταῖον φῶς τῆς ἐθνικῆς του ἐλπίδος πρὸς τοὺς διωκομένους. ἀπέθνησκε τὸν μαρτυρικὸν θάνατόν του ἐν Λευκωσίᾳ ὁ μέγας τῆς Κύπρου ἐθνομάρτυς, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου, Κυπριανός, εἰς μνήμην τοῦ ὁποίου ὁ Κύπριος ποιητὴς Βασιλειάδης συνέθεσε τὸ ἀριστουργηματικὸν Κυπριακὸν Ἔπος του καὶ ἀφιέρωνε τὸ ὡραῖον ἐπίγραμμα :

Σύ, ποῦ 'γεννήθης γιὰ τὸ φῶς
σήκω νὰ δῇς τὸν ἥλιο
ξύπνα νὰ δῇς τὸ γαῖμά Σοῦ
ποῦ ἔγεινε Βασίλειο.

Ἀνασαλεύουν σήμερον ἐκ τῶν ἀγνώστων τάφων των καὶ οἱ ἔνδοξοι Κύπριοι νεκροὶ τῶν τελευταίων ἐθνικῶν πολέμων, τοῦ 97. τοῦ 12 καὶ 13, τοῦ Σκρᾶ καὶ τῆς Δοϊράνης, καὶ τῆς Μικρασίας, οἱ ὁποῖοι μετ' ἐθελοθυσίας ἀπαραμίλλου προσέφεραν τὸ τίμιον αἷμά των, διὰ νὰ ἀνεγερθοῦν οἱ ἀρχαῖοι βωμοὶ τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἐλευθερίας, διὰ νὰ ἀποπλυνθῇ ἡ ἀσχημία

τῶν κακῶν τῆς δουλείας διὰ νὰ γείνῃ καὶ πάλιν ἰσχυρὸν καὶ ἔνδοξον τὸ Ἑλληνικόν. Ἀνασαλεύουσιν, αἰσθανόμενοι ἐλαφρότερον τὸ χῶμα ποὺ τοὺς σκεπάζει κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν ἡμέραν.

Τὸ ὄνειρον τὸ ἐθνικὸν δὲν ὑπῆρξεν ὄνειρον φευγαλέον. Ἐγένετο πραγματικότης εὔρωστος καὶ πάμφωτος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ λυτρωτοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ ἐλευθερωτοῦ Κυβερνήτου, ἐξαπλουμένη ὡς Κράτος ἑλληνικὸν ἐπὶ πέντε θαλασσῶν καὶ δύο Ἠπείρων.

Πιστεύσαντες καὶ μὴ πιστεύσαντες ἂς εὐφραν-θῶμεν σήμερον. Ἡ ψυχή μας ἂς ἀναλυθῇ εἰς δάκρυα σπονδῆς ἱερᾶς εἰς τὴν ἱερὰν μνήμην τῶν τουρκομάχων καὶ βουλγαρομάχων, οἱ ὁποῖοι μὲ τοὺς ἡρωϊσμοὺς καὶ τὰς θυσίας των ἐχάρισαν εἰς ἡμᾶς Πατρίδα ἐλευθέραν, μεγάλην, ἰσχυρὰν καὶ τρισένδοξον.

Ὁ ἑλληνικὸς ἥλιος κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τῆς ὑπερτάτης ἑλληνικῆς ἀλκῆς καὶ ὡραιότητος δύει ὡς ἕνα παμμέγιστον φωτοβόλον σύνθημα αἰωνίου θάρρους καὶ κατευθύνσεως πρὸς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ὡς ἕνα γιγάντιον πορφύρωμα δόξης καὶ αἴγλης ὀλυμπίας, ὡς μία μεγαλοπρεπὴς λαμπηδὼν τῶν νέων καθηκόντων τῆς φυλῆς εἰς τὴν νέαν σταδιοδρομίαν της ὡς μία ὑπέρλαμπρος ὑπόσχεσις καὶ διὰ τὴν Πατρίδα μου Κύπρον, ὡς μία μεγαλειώδης ἀκτινοβολία ἐθνικῆς ὑπερηφανείας, ἡ ὁποία στεφανώνει τὰς κορυφὰς τῶν ἐλευθερωθέντων τόπων ὁμοῦ μὲ τὰ μέτωπα πάντων τῶν Ἑλλήνων, ἐλευθέρων καὶ δούλων.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΧΑΤΖΗ-ΓΙΩΑΝΝΟΥ
πρώην Βουλευτὴς Κύπρου

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Τοῦ μηνὸς Αὐγούστου.

Συμπληροῦται ἔτος ἀφ' ὅτου ἀρχίσαμεν τὰς ἀναμνήσεις εἰς τὸ *Πανόραμα*. Τὰς ἐξακολουθοῦμεν, διότι ἡ ἱστορία μας εἶναι τόσον πλουσία, ποὺ ὡς αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν πολλὰ ἄξια λόγου συνέβησαν.

Ἀρχίζομεν μὲ τὸν Ἀγῶνα — τῇ 4 τοῦ 1824 θρίαμβος τοῦ Κανάρη πρὸ τῆς Σάμου, τῇ 5 λύτρωσις αὐτῆς. — Τῇ 9 τοῦ 1823 ὁ ἥρως Μάρκος Μπότσαρης πυροβοληθεὶς ἀπέθανε καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν Σουλιῶται ἐτέθησαν ὑπὸ τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ Κώσταν. — Τῇ 12 τοῦ 1826 ἔξοδος κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐκ τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν, τριακοσίων γυναικοπαίδων διαφυγόντων τὴν προσοχὴν τῶν πολιορκούντων Τούρκων. —Τῇ 18 τοῦ ἰδίου ἔτους μάχη πλησίον τοῦ Μπασαρᾶ. — Ἐκ τῶν γεννήσεων ἀναφερομεν ὅτι τῇ 5 τοῦ 1773 ἐγεννήθη ὁ κεφαλλὴν *Νικόλαος Λοβέρδος*, ὅστις ἐν Γαλλίᾳ μεγάλως ἐδράσεν ὡς στρατηγός.—Τῇ 11 τοῦ 1816, ἐν Κερκύρᾳ ὁ πολυίστωρ καὶ μέγας ἀναμορφωτὴς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ πολυγράφος *Εὐγένιος Βούλγαρις*. Ἐκ τῶν θανόντων φέρομεν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀναγνωστῶν τὴν τῆς 1ης τοῦ 1814, τοῦ μεγάλου ἱεροκήρυκος καὶ λαμπροῦ συγγραφέως *Ἠλία Μηνιάτου*.— Τῇ 10 τοῦ 1881 τοῦ ἱστορικοῦ *Σπυρίδωνος Ζαμπελίου*, τοῦ γράψαντος καὶ μυθιστορήματα καὶ ποιήσεις.—Τῇ 12 τοῦ 1881, τοῦ λατινιστοῦ καὶ ἀλβανολόγου *Παναγιώτη Κουπιτόρη*.— Τῇ 21 τοῦ 1881 τοῦ κορυφαίου λογίου καὶ πολιτικοῦ *Γαρασίμου Ζωχιοῦ*.— Τῇ 30 τοῦ 1874 ἐν Παρισίοις τοῦ Πατρέως λογίου καὶ ποιητοῦ *Σπυρίδ. Βασιλειάδη* τοῦ ὁποίου τὸ καλλίτερον ἔργον εἶναι ἡ τοῦ Παρνασσοῦ σχολὴ τῶν ἀπόρων παίδων, ἧς ἡ σύστασις ὀφείλεται εἰς αὐτόν.

Τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου

Ἡ ἑνδεκάτη τοῦ 1829 μᾶς φέρει εἰς τὸν νοῦν μίαν θλιβερὰν ἀνάμνησιν· τὸν θάνατον τοῦ *Ἰακώβου Τομπάζη*, τοῦ τολμηροῦ ἀγωνιστοῦ καὶ τοῦ πρώτου ναυάρχου τοῦ ἀγῶνος. Ὑπ' αὐτοῦ ἐπροτάθη καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἡ χρῆσις τῶν *μπουρλότων*.

Μετὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ ἀγῶνος ἀπεσύρθη τοῦ ναυτικοῦ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ πολιτικῶς τὴν Ἑλλάδα, ὡς πληρεξούσιος. Ὑπεστήριζεν ὅμως τὸν ἀγῶνα μὲ τὴν περιουσίαν του ὁλόκληρον. Ἡ γενέτειρα αὐτοῦ Ὕδρα, εἰς αὐτὸν ὀφείλει τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τυπογραφίας καὶ τὴν ἔκδοσιν ἐφημερίδος. Ὁ Ὑδραϊκὸς οἶκος Τομπάζη εἶναι στενὰ συνδεμένος μετὰ τῆς ἱστορίας. Ἐκτὸς τοῦ Ἰακώβου, καὶ ὁ ἀδελφός του *Μανώλης* καὶ ὁ υἱός του *Γεώργιος* ἐμόχθησαν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Γένους. Τὰ πλοῖα Τομπάζη διεκρίνοντο τῶν ἄλλων καὶ ἡ ναυαρχὶς *Θεμιστοκλῆς* ἦτο τὸ μεγαλήτερον τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου τοῦ ἀγῶνος.— Καὶ ἄλλοι δύο ἀγωνισταὶ ἀπέθανον κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον, ὁ *Ἀνδρέας Μεταξᾶς* τῇ 8 τοῦ 1860 καὶ ὁ *Κανέλλος Δηλιγιάννης* τῇ 17 τοῦ 1862. Καὶ ὁ οἶκος Μεταξᾶ τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἐκεῖνος τῆς Ἀρκαδίας τοῦ Δηλιγιάννη εἶναι στενὰ συνδεδεμένοι μετὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος, διότι πολλὰ ἐκ τῶν μελῶν ἠγωνίσθησαν ἐρρωμένως ἢ ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα διὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν πολιτικῶν. Τώρα ἐκ τοῦ ἀγῶνος φέρομεν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀναγνωστῶν μας ὅτι τῇ 1η τοῦ 1824 οἱ Τοῦρκοι προσέβαλον τὴν Σάμον — τῇ 8 τοῦ 1822 ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐμποδίζεται ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου νὰ πλεύσῃ εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον — τῇ 9 τοῦ 1828 ὑπογραφείσης τῆς συνθήκης, ἠναγκάσθη ὁ Ἰμβρὴλ (1) νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

ΣΗΜ.—Εἰς τὰς *Ἱστορικὰς Ἀναμνήσεις* τοῦ μηνὸς Ἰουνίου εἰς τὴν ἀρχὴν ἔγραψε : *Ἰσραὴλ* καὶ δὲ *Ρινὼ* ἀντὶ *Ἰμβραὴλ* καὶ δὲ *Ρενὼ* — τῇ 23 τοῦ 1825 οἱ ἡμέτεροι ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ἐν Καβρασαρᾷ Τούρκων καὶ ἐνίκησαν.

Εἰς τὰς περσινὰς ἀναμνήσεις ποὺ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ *Πανόραμα* ἐδημοσιεύθη ὅτι τῇ 16 τοῦ 1808 ἀπέθανεν ὁ Πέτρος Ἀντώνιος *Βαντιόπουλος* ἀντὶ *Βοντιώλης*. Ὁ Βοντιώλης οὗτος ἦτο διαπρεπὴς Κερκυραῖος, ἰατρὸς καὶ καθηγητὴς ἐν Βονονίᾳ καὶ Πατσέβῳ, συγγράψας πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐπηναίθησαν. Συνέγραφεν ἰταλιστί.

Σ. δὲ Βιάζης

ΦΙΛΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

ΓΥΡΩ ΤΡΙΓΥΡΩ ΜΟΥ

Γύρω τριγύρω μου τζιτζίκια
Πύρα, νερά, δέντρα, δροσιά,
Βουνά, γυαλός, πρινάρια, φύκια,
Γέλοιο, χαρὰ κ' ἀφροντισιά.

—

Νύχτα, κεντί, σπέρα-γαλήνη,
Αὐγὴ-λιοστάσι καυτερό,
Φούλια, γαρούφαλα καὶ κρίνοι,
Στίχοι, κοντήλια, φῶς, χορό.

Ἀπ. Ν. Μαγγανάρης

ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ!

Τὸ πέταξα τὸ μαῦρο δακτυλίδι,
Ποῦ μοῦδωσες γι' ἀγάπης θεῖο σημάδι
Στὸ ὁλόγυκο, θλιμμένο φωτοβράδυ...
Σὰν ἔφευγα στ' ἀξήγητο ταξεῖδι!

—

Τὸ 'πέταξα!.. τοῦ Πόνου ἕνα στολίδι
Φριχτὸ τώρα... στῆς Λήθης τὸ σκοτάδι
Τρομάζει μὲ τὸ κρύφιο του τὸ χάδι...
Στὰ δάχτυλα πλεγμένο χρυσοφεῖδι!

—

Μονάχα ἐδῶ στοῦ δάχτυλου τὴν ἄκρη
Γελούμενο σημάδι τὸ θυμάει,
Ποῦ φεύγει μὲ τὲς μέρες... ξεψυχάει...

—

Μαζύ του ἔτσι ἀπὸ τἄσβυστο τὸ δάκρυ,
Ποῦ ὁ πόνος μου πλατὺ οὐίνεφο χύνει
Ἡ ἀγάπη μου πικρὰ κ' ἀγάλια σβύνει!

Σμύρνη Μάης. **Φιλὴ Κ. Βατίδου**

Τ'ΟΜΟΡΦΟ ΠΕΡΒΟΛΙ...

Τὄμορφο περβόλι ποῦ μικρὸς νειρόμουν,
ποῦ μικρὸς ποθοῦσα, δὲ θὲ νὰ τὸ βρῶ.
Μπόρες τὸ ῥημάξαν, πέσανε τὰ φύλλα
κεῖναι νεκρωμένο τώρα ἀπὸ καιρό...

—

Τὄμορφο περβόλι—ἡ ὄφταστη χορά μου,
τ'ἄπασε' ὄνειρό μου—δὲ θὲ νὰ τὸ βρῶ.
Τὰ δεντρά του κόψαν, φκιάσαν νεκροκάσα
γιὰ νὰ βάλουν μέσα προσφιλῆ νεκρό...

Νιοχῶρι. **Μ. Μ. Ζῶτος**

ΗΔΟΝΗ

Ἡ σάρκα, ἡ δαμάστριά σου ἀμαζώνα
σ' ἔχει φτερούμενη φοράδα πλουμιστή...
Ὄχεντρα σὺ καὶ κείνη ἔρμη καλαμώνα
π' ἀνατριχᾷ 'στὸ κύλισμά σου κλονιστή.

—

Σ' ὅλα τῆς γῆς... ἀγνὰ καὶ βρομερὰ βασίλια,
μαγδαληνόσημο κ' ἀγιομοναστῆρι
σῶχουν ἀκοίμητα ἀναμμένα τὰ κανδήλια
καὶ μόνε ἀπάτητη ἐσὺ 's τὸ κοιμητῆρι.

Ἀπάνω ἐσὺ καὶ κάτω ἀπ' ὅλα βασιλεῦτρα
ἀκούραστη θεὰ φτεροπολεμοῦσες
ἀληθινὴ κυρὰ καὶ κυρὰ πρωτοψεῦτρα
καβάλα 's τὸ χρυσάφι 's τὰ ἱερὰ στὲς Μοῦσες.

Σμύρνη. **Ὄλγα Κ. Βατίδου**

ΜΑΡΑΣΜΟΙ

Ὅ,τ' ἔχουν γκίξει μέσα μου χαμένα...
χαρὲς καὶ λύπες μοῦ κυλοῦν ὁμάδι,
σὰ ξηρὰ φύλλα, στὸ βοριὰ 'φημένα...
σὰ στοιχιὰ τρίζουν στὸ βαθὺ σκοτάδι.

—

Ἡ θύμησες δὲ μ' ἄ ησαν ποτέ μου,
Τ' ἀχό μου λείψανο γυρνᾶ πλανιέται
μέσ' τῆς ἀγάπης τὸ νεκρὸ μπαξέ μου
π' ὁ γκιώνης πάντα μέσα κεῖ γρικιέται!...

Μεσολόγγι. **Γερ. Δ. Κασόλας**

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ ἐκφυλιστικὸς κοινωνισμὸς ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιδρᾷ καὶ νὰ καθρεφτίζεται ὀλέθρια 'στὸ Ἑλληνικὸ θέατρο.

Ἀπόδειξις ὁ θρίαμβος τῶν διαφόρων ἐπιθεωρήσεων, τὸ ξεκουρέλιασμα τῶν ὀπερεττῶν καὶ ἡ ἀποχὴ ὅλων τῶν Ἑλλήνων θεατρικῶν συγγραφέων ἀπὸ τοῦ νὰ δώσουν ἕνα ἔργο τέχνης.

Κάποιος λόγος μπορεῖ νὰ γίνῃ γιὰ τὴν παράστασι τῶν «Περσῶν» τοῦ Αἰσχύλου, γιὰ τὰ «Παραμύθια τοῦ Ὄφμαν» ὀπερὰ-κομὶκ τοῦ Ὀφφενμπαχ καὶ γιὰ τὸ καινούργιο δρᾶμα τοῦ κ Ξενοπούλου, «τὰ Πεπρωμένα».

Οἱ «Πέρσαι» τοῦ Αἰσχύλου

Ἀπὸ τὴν παράστασι τῶν Περσῶν ποὺ δόθηκε ἀπὸ τὴν ἑταιρεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου στὸ Ὠδεῖον τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε μερικὲς ἀβλεψίες ποὺ μὰ τὴν ἀλήθεια δὲν ἐπιτρέπονται ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου. Καὶ ἐρχόμαστε πρῶτα στὸ φοβερὸ τσεκούρεμα τοῦ Αγγέλου, καὶ ἐν γένει τοῦ ἔργου. Ἔπειτα ἡ ἄσχημη διανομὴ τῶν ῥόλων. Καὶ πρῶτα ἡ κ Φιλία Πολιτάκη στὸ ρόλο τῆς Βασιλίσσης Ἄτοσσας, ἤταν πάρα πολὺ ψεύτικη Οἱ κ. κ. Βάχλας καὶ Μ. Κωνσταντίνου τί ποτε, ἰδίως ὁ δεύτερος πολὺ κουραστικός.

Ὁ κ. Μουστάκας στὸν ρόλον τοῦ Ἀγγέλου, καλός ἐπίσης δὲ καὶ ὁ κ. Σάιδης στὸν ρόλο τοῦ Ξέρξη. Μιὰ παρατήρηση: Ὁ Δαρεῖος λέγει πῶς ὁ Ξέρξης εἶνε μὲ κουρέλια, καὶ τὸν βλέπουμε μὲ στολὴ καινούργια στρατηλάτου. Πολὺ καλὸς καὶ ὁ κ. Σάββας στὸν ρόλο τοῦ Δαρείου.

Τὰ «Παραμύθια τοῦ Ὀφμαν» τοῦ Offembach.

Τὴν ὤμορφη αὐτὴν Opera-comique τοῦ Ὀφφενμπεχ εἶχε τὴν ἔμπνευσι ν' ἀνεβάσῃ ἡ κ. Θ. Σαμπανιέβα 'στὸ «Κεντρικό». Ὅση ὅμως κι' ἂν εἶχε καλὴ προσπάθεια καὶ πρόθεσι, ἐσημειώθηκαν πάντα πολλὲς ἀτέλειες 'στὴν ἐκτέλεσι Καὶ πρῶτα-πρῶτα τὸ Κόρο, πενιχρό, λίγο ἀμελέτητο καὶ . . ἄντυτο Ἡ κορίστες (κουτσουρίστες) βγῆκαν μὲ τὰ ῥοῦχα ποῦ τοὺς ἐβλέπαμε στερεότυπα ὅλο τὸ καλοκαῖρι 'στῆς ἐλαφρὲς ὀπερέττες τοῦ ἴδιου θεάτρου. Η μετάφρασις τοῦ λιμπρέττου ἔπειτα, ἔδειχνε μιὰ κοινότατη προχειρολογία ὑπερβασίαις στίχων ποῦ δὲν συμφωνοῦσαν μὲ τὴ μουσική, γλῶσσα καθαρεύουσα καὶ δημοτικὴ σαλατομπερδεμένες, λέξεις ξενικὲς μέσα, κι' ὅ,τι ἄλλο θέλετε Ὁ ὑποβολεὺς τέλος ἀκουγότανε ἐκνευριστικὰ ὡς τὴν ἐξώπορτα τοῦ θεάτρου Ἀπὸ τοὺς ἐκτελεστὰς ἄρτιοι ἡ κ. Σαμπανιέβα καὶ ὁ κ. Ὄρντα, πολὺ καλὸς ὁ κ. Κριωνᾶς, καὶ πολὺ κακὴ ἡ κ. Ρεβέκα εἰς τὴν ὁποίαν θὰ συνιστούσαμε λίγες γαργάρες γιὰ νὰ ξεβραχνιάσῃ καὶ νὰ μὴν τὴν πιάνει ξερόβηχας 'στὴ σκηνή.

Ἀλλὰ τί τὰ θέλουμε ὅλ' αὐτά; Καλὴ κι' ἡ Σαμπανιέβα καλὸς κι' ὁ Ὄρντα γιὰ λίγες ἔκτακτες παραστάσεις. Αὐτὴ ὅμως ἡ παγίωσις τοῦ πολυξενογλώσσου προσωπικοῦ 'στὸ μελόδραμα κατήντησε ἀηδία περὰ δυσκολοβάσταχτη. Καὶ τὸ λυπηρὸ εἶναι ὅτι οὔτε τὰ Ἑλληνικὰ μελοδράματα ὑπάρχει ἐλπὶς ποτὲ ν' ἀκούσωμε, οὔτε καινούργια μουσική, οὔτε τέλος ἕνα ἔργο μὲ μιὰ γλωσσικὴ τοὐλάχιστον ἑνότητα. Τί γίνεται λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ πολυθρύλλητον Ἕλλην. μελόδραμα καὶ ὁ κ. Λαυράγκας ὁ τόσα μοχθήσας ὑπὲρ αὐτοῦ;

Τὰ «Πεπρωμένα» τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου

Ἐπαιχθῆκαν 'στὸ τέλος τοῦ μηνὸς τρεῖς φορὲς κατὰ συνέχειαν 'στὸ θέατρο τὰ «Διονύσια» ἀπὸ τὸν θίασο τῆς κ. Κυβέλης. Τὸ καινούργιο αὐτὸ ἔργο τοῦ κ Ξενοπούλου, δρᾶμα τρίπρακτον, στηρίζεται ἐπάνω σὲ μιὰ παράδοσι ἀπὸ κεῖνες ποῦ κατασκευασμένες τεχνικὰ γεννοῦν τῆς ἀλεπάλληλες συμπτώσεις. Ἂν ἀφαιρέσῃ κανένας τὴν α'. πράξι ποῦ στερεῖται ἀπὸ δράσι, ἡ ἄλλες ξετυλίζονται μὲ μιὰ ὁμαλὴ δραματικότητα ποῦ συγκινεῖ τὸν ἐπιπόλαιο θεατή. Καὶ ἡ δραματικότης αὐτὴ ὀφείλεται 'στῆς συμπτώσεις ποῦ γεννᾷ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Bernstein. Ἡ ἀληθινὴ δράσι τοῦ λείπει, καθὼς καὶ ἡ ἀληθοφάνεια τῶν χαρακτήρων τοῦ ἔργου.

Οἱ ἥρωες μπαίνουν 'στὴ σκηνὴ ἄγνωστοι καὶ παρεξηγημένοι. Τὸ ἔργο ἐν γένει ἀνήκει 'στὴν περιπετειώδη ἀκροβατικὴ τέχνη, κι' ὄχι 'στὴ σοβαρή.

Οἱ ἠθοποιοὶ ἔπαιξαν ἀρκετὰ καλά.

Ἄγγ. Δ.

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΕΝΝΙΕΣ

Γιὰ τὰ θέατρα δὲν ἔχει νὰ γράψῃ κανένας τίποτε, ἐκτὸς ἀπὸ λίγες μικρὲς ἐξαιρέσεις.

— Ἔργα τέχνης ὁπωσδήποτε σοβαρῆς ἔδωσε ὁ θίασος τῆς κ. Κυβέλης 'στὰ «Διονύσια». «Μικέττα» «Σαμψὼν» «Ἀειπάρθενος» «Πεπρωμένα».

— Στὸ Κεντρικὸν καὶ 'στὸ Πανελλήνιον διάφορες παλαιὲς καὶ νέες ὀπερέττες.

— Δὲν εἶναι νὰ γίνῃ λόγος γιὰ τῆς νέες Ἑλληνικὲς ὀπερρέτες γιατὶ ὅλος ὁ κόσμος θὰ τῆς ἔχει ἀκούσει βλέποντας τὴν Τραβιάτα, τὸ Ριγολέττο, τοὺς Παληάτσους κ.λ.π. ἢ ἀκούοντες διάφορες κανισονέτες ἀπὸ ὅπου εἶνε ἐρανισμένες.

— Ἐστοῦ «Παπαϊωάννου» ὁ Πάπας θριαμβεύει. Ὅλη του ἡ ἐπιτυχία στηρίζεται εἰς τὴν ἐλαφρότητα τοῦ κοινοῦ ποῦ κρεμάστηκε ἀπὸ τὴ λέξι «Θέλω νὰ τὸν 'δῶ!!!...».

— Στὰ ἄλλα θέατρα ἡ αἰώνιες ἐπιθεωρήσεις.

— Στὸν «Ἀπολλῶνα» ὁ Γαλλικὸς θίασος τῆς Diane Max, σωστὸ bon pour l'orient. Καὶ μεῖς περιμέναμε κάτι σοβαρώτερο.

— Γιὰ τὴ χειμερινὴ σαιζὸν θἄχουμε δυὸ καλοὺς θιάσους, τῆς Ἑταιρείας Ἑλληνικοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ Ὠδείου.

— Ἐπιθεωρήσεις θὰ παίξουν τὰ θέατρα «Κυβέλης» καὶ «Πανόραμα».

— Στὰ «Ὀλύμπια» ἀναμένεται Ἰταλικὸν μελόδραμα.

— Καὶ κινηματογράφοι παντοῦ.

— Στὰ «Διονύσια» θὰ λειτουργήσῃ δραματικὴ σχολὴ ὑπὸ τὸν κ. Roulard.

— Ἡ κ. Κυβέλη μὲ τὸν θίασό της φεύγει γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολι.

— Καὶ ἡ κ Κοτοπούλη γιὰ τὴν Αἴγυπτο ὅπου ἐξαιρετικῶς τροβιῶνται ἐφέτος τὰ διάφορα τουρνέ.

Α. Κλωνᾶς

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Αὔγουστος—Σεπτέμβριος

Οἱ δύο λήξαντες ἤδη μῆνες οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τὸ λυκόφως τῆς θερινῆς ἐποχῆς. ἐπληρώθησαν ὁλόκληροι ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κ. Βενιζέλου. Ὁ τραυματισμός του ὁ συγκινήσας τὴν παγκόσμιον κοινὴν γνώμην, ὁ χρόνος ὁ διανυθεὶς μέχρις ἐπουλώσεως τῶν πληγῶν καὶ ἀπὸ θεραπείας αὐτῶν, ἡ ζωή του ἐν τῇ κλινικῇ ἡ περισπῶσα τὴν προσοχὴν τῶν διεθνῶν πολιτικῶν κύκλων, ὁ σάλος ὁ ἐσωτερικὸς ὁ προκληθεὶς ἀπὸ μίαν τόσον ἀνίερον καὶ μισητὴν πρᾶξιν Ἑλλήνων πρώην ἀξιωματικῶν, ἡ ἐπικειμένη καὶ ἐπιτευχθεῖσα τέλος ἐπάνοδός του εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ προκαλέσασα ῥίγη ὑπερτάτης συγκινήσεως, ἡ θριαμβευτικὴ ἐμφάνισίς του πρὸ τῆς Βουλῆς τῆς 31 Μαΐου, τῆς ἱστορικωτέρας Βουλῆς, ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεώς μας εἰς Κράτος, τῆς Βουλῆς ἡ ὁποία ἀνέζησεν ὑπὸ τὴν πίεσιν μεγάλων ἐθνικῶν γεγονότων, ὑπὸ τὴν πίεσιν ἐπιβλητικῆς λαϊκῆς θελήσεως καὶ εἰς ἣν ἐπεφυλάσσετο ἡ μοῖρα νὰ κυρώσῃ ἐπισήμους πράξεις ὀνειρώδους καὶ ἀνεφίκτου ἱστορικῆς σημασίας, ὅλη αὐτὴ ἡ κίνησις, ὅλη αὐτὴ ἡ ἀντιμαχομένη ζωή, ἡ ἔντονος ἡ ζωηρή, ἡ χειμαρρώδης, ἤρχιζε καὶ κατέληγε μὲ τοῦ μεγάλου Ἑλλη-

νος Ἀρχηγοῦ τὸ ὄνομα. Καὶ ἦλθε κατόπιν ἡ τελεία τοῦ θριάμβου καὶ τῆς Νίκης ἀποθέωσις.

Ἡ ἐπινίκειος ἑορτὴ τοῦ Σταδίου.

Ἐκεῖνος ὁ ψυχικὸς κλονισμός, ἐκεῖνα τὰ κρύφια καὶ φανερὰ δάκρυα, οἱ λυγμοί, αἱ ἐπευφημίαι, αἱ ἐκρήξεις ἐνθουσιασμοῦ ἡ σιωπηλὴ ἐκδήλωσις τοῦ θάμβους καὶ τῆς καταπλήξεως, δὲν περιγράφονται, δὲν ἀναπαρίστανται, δὲν εἰκονίζονται μέσα στὰ πτωχὰ αὐτὰ λόγια.

Αἱ σημαῖαι μας, οἱ πληγωμένοι μας, τὰ εὐζωνάκια μας, τὰ ναυτάκια μας, οἱ πεζοί μας, τὰ λάβαρά μας, οἱ Δήμαρχοί μας καὶ οἱ Κοινοτάρχαι μας, οἱ Στρατηγοί μας, οἱ Ναύαρχοί μας, οἱ Ἱεράρχαι μας, τὰ θρησκευτικά μας Σύμβολα, οἱ πρόσκοποί μας, τὸ κενοτάφιον τῶν νεκρῶν παιδιῶν μας, ἡ κατάθεσις τοῦ στεφάνου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως μας, ὅλα μέσα ἑορταστικά, ἐθνικά, ἀπετέλουν τὸ ἁρμονικόν, τὸ φωτεινὸ σύνολον εἰς ὁποῖον ἀπεθεώθη τὸ μεγαλείτερον παιδὶ τῆς πατρίδος, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς ἡρωϊκῆς Κρήτης μας.

Ἡ Ἑλλὰς τοῦ Σταδίου ἦτο ἕνας νέος Ἑλληνικὸς θρίαμβος, καὶ ἡ θριαμβευτικὴ ἐργασία τοῦ Ἑλληνος πολιτικοῦ μᾶς ἔφερε στὸν ἑλληνικὸν αὐτὸν πανηγυρισμόν, ὅστις θ' ἀπομείνῃ μνημειώδης στὴν σύγχρονον ἱστορίαν τοῦ Λαοῦ μας.

Δ. Λ. Ζ.

ΚΟΣΜΟΣ

Μιὰ μοιραία στιγμὴ ἐξώθησε τὸν νεαρώτατον Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ἀλεξανδρον εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον τῆς ζωῆς του.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν ἔμεινεν ἀσυγκίνητος, ἡ Κυβέρνησις ἐπίσης ἔδειξε πατρικὸν ὄντως ἐνδιαφέρον μεταχειρισθεῖσα πᾶν ὅ,τι ἐξηρτᾶτο ἐξ αὐτῆς διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κινδύνου.

Καὶ ὁ κίνδυνος δὲν ἦτο ἐκ τῶν συνήθων. Ἐπελθὼν κατόπιν δήγματος ἑνὸς πιθήκου, ἐκράτησε τὸν σεπτὸν ἀσθενῆ παλαίοντα ἐπωδύνως μὲ τὸν Χάρον. Ὁ ἄμεσος κίνδυνος τῆς ζωῆς του κατ' ἐπανάληψιν ἐπρόβαλεν ἀπειλητικός, καὶ μόνον ἡ ἰσχυρὰ του κρᾶσις συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀποβῇ μέχρις ὥρας νικητής. Εὐτύχημα δέον νὰ θεωρηθῇ ἂν τελικῶς ὑπερισχύσῃ ἡ νεότης τῆς Α. Μ. Εὐτύχημα πολλαπλοῦν. Εἰς τοιαύτας κρισίμους διὰ τὸν τόπον στιγμὰς θὰ ἦτο ἐξόχως ἐπώδυνον διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἀπώλεια ἑνὸς νομιμόφρονος Βασιλέως καὶ ἡ δημιουργία πολιτειακῶν ἀνωμαλιῶν. Ἡ ὑπάρχουσα ἐκκρεμότης εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου ἐξελιξιν εἶνε εὐκταῖον τὸ ταχύτερον νὰ ἐκλίπῃ. Καὶ τὸ ἐνδεχόμενον Βασιλικὸν ἀτύχημα εἶναι τοὐναντίον προωρισμένον νὰ δημιουργήσῃ νέας περιπετείας πολιτειακὰς καὶ ἐθνικὰς καὶ νὰ περιπλέξῃ ἐπὶ πλέον τὰ πράγματα.

Ὅλοι εὐχόμεθα νὰ ὑπερισχύσουν τὰ νειάτα, ἡ εὐμορφιὰ καὶ ἡ καλοσύνη, καὶ ὁ Βασιλικὸς νεανίας νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον.

Ὁ εὐθαρσὴς Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας κ. Καφαντάρης διὰ λόγους ὑγείας ἀνεχώρησεν εἰς Εὐρώπην κατὰ τὸ τέλος τοῦ π. μηνός.

Ο κ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ

Ἡ εἴδησις τοῦ ἐσπευμένου ταξειδίου του φανερώνει ὅτι ὑπῆρχον σοβαροὶ λόγοι πρὸς ἄμεσον ἀποτροπὴν ἐπικειμένου κινδύνου. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ κατετάραξε τοὺς φίλους του, καὶ ὅλοι εὐχόμεθα ν' ἀποβῇ ἀποτελεσματικὴ ἡ θεραπεία τοῦ ἐπιφανοῦς πολιτικοῦ ὑπὸ τὴν περφωτισμένην ἀντίληψιν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιστήμης.

Ὁ κ. Καφαντάρης εἶναι ἐξαιρετικὴ πολιτικὴ φυσιογνωμία. Ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν ὀλίγων ἑλλήνων ἐπιλέκτων καὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν διανουομένων καὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν πολιτισμένων. Διὰ τοῦτο τὸ ὑπὲρ τῆς ὑγείας του ἐνδιαφέρον ἐξεδηλώθη ζωηρόν, εἰλικρινές, ἀμετάπτωτον. Εὐτυχῶς δὲ ὅτι αἱ ἐκεῖθεν εἰδήσεις εἶναι ἄκρως εὐχάριστοι. Ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ βελτιοῦται ἡ ὑγεία του, ὑποχωρεῖ ἡ πάθησις, ἐλαττοῦνται οἱ φόβοι, καὶ ἤδη ὑπάρχει πλέον βεβαιότης ὅτι ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου θὰ ἐπιστρέψῃ πλήρης ὑγείας, ζωῆς καὶ ὁρμῆς πρὸς ἐργασίαν καὶ πολιτικὴν κατίσχυσιν.

Ἡ «Ἑλλην. Ἐπιθεώρησις» εἰς τὸν πολύτιμον καὶ ἐκλεκτὸν φίλον της μεταβιβάζει τὰς εἰλικρινεστέρας καὶ θερμοτέρας εὐχάς.

Ὁ εὐγενικὸς καὶ ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων τέκνων τῆς μεγάλης Δημοκρατίας κ. Ντεσσανέλ, μόλις ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὕψιστον Πολιτειακὸν ἀξίωμα τῆς πατρίδος του, ἠναγκάσθη νὰ καταθέσῃ τὴν ἐντολὴν ὑπὸ τὸ κράτος ἐπωδύνου καὶ ἀθεραπεύτου ἴσως νόσου.

Ο ΝΕΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Τὸν παραιτηθέντα Ντεσσανέλ, διεδέχθη ὁ τέως Πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας κ. Μιλλεράν. Ὁ νέος Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἀνήκει καὶ οὗτος εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐπιφανεστάτων τέκνων τῆς πατρίδος του. Ὡς πρωθυπουργὸς εἰργάσθη μετὰ σπανίας νοημοσύνης, μετὰ ἐνθέου ζήλου καὶ ἀνεξαντλήτου ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῶν γαλλικῶν συμφερόντων. Ἡ ἐργασία του, ἡ ἀξία του, αἱ ὑπηρεσίαι του ἀνεγνωρίσθησαν πανηγυρικῶς ἀπὸ τὸν Γαλλικὸν Λαὸν καὶ διὰ κοινῆς βοῆς ἀνεβιβάσθη εἰς τὸ ὕπατον ἀξίωμα τῆς Δημοκρατίας. Ὁ κ. Μιλλεὰν προσωπικὸς φίλος τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου, εἶναι καὶ ἐκ τῶν εἰλικρινεστέρων φίλων τῆς πατρίδος μας.

Ἀρμένιοι, Τοῦρκοι Ἑβραῖοι καὶ Ἕλληνες θρησκευτικοὶ Ἀρχηγοὶ καὶ προύχοντες τῆς Ἑλληνικῆς Θράκης κατέφθασαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, διὰ νὰ καταθέσωσι τὸν φόρον τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης πρὸ τοῦ Θρόνου τοῦ ἐκπροσω-

ΑΙ ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ

ποῦντος τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀναζήσαντος Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπετέλει εἰς τὰς ἀντιθέσεις ἕνα σύνολον ἁρμονικώτατον καὶ ἐπροκάλει τὰ δάκρυα τοῦ Λαοῦ ἐμφανιζομένη εἰς τὰ κέντρα. Ἀπέδαινε σύμβολον νέας Ζωῆς καὶ ἐθνικῶν Θριάμβων καὶ ἐφανέρωνεν εἰς τοὺς συγχρόνους ὅλον τὸ μεγαλεῖον τὸ ὁποῖον ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς καὶ ὁ ἐξαιρετικῶς ὑπερφυὴς πολιτικός μας, ἐδώρησεν εἰς τὴν πατρίδα.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔτυχεν ἐξαιρετικῶν τιμῶν ἐπαξίως τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου τὸ ὁποῖον ἐξεπροσώπει.

Εἰς τὰ Ἀνάκτορα τῆς ἀπεδόθησαν τιμαὶ Πρεσβευτῶν καὶ ὁ Βασιλεὺς τὸ Αὐλαρχεῖον καὶ ἡ Αὐλὴ ἐφάνησαν προσηνέστατοι καὶ περιποιητικώτατοι πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Θράκης. Ἡ Α. Μ. ἀπένειμε εἰς αὐτοὺς τὰ ἀνάλογα παράσημα, ὁ δὲ Δήμαρχος Ἀθηνῶν κ. Πάτσης παρέθηκε πρόγευμα τρὸς τιμήν των.

ΕΚΛΙΠΟΥΣΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΙΑΤΡΟΥ

Ὁ θάνατος δὲν ἐλυπήθη οὔτε τὴν νεότητά του, οὔτε τὴν εὐφυΐαν του, οὔτε τὴν μόρφωσίν του, οὔτε τὴν ὑψηλὴν θέσιν του. Νεότατον ἀφήρπασεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας ἀπαρηγορήτων γονέων τὸν μονάκριβον υἱόν τους τὸν ὑπέροχο εἰς ἐξαιρετικὰ ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ χαρίσματα Νικόλαον Ἰατροῦ.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἦτο μεγίστη διὰ τὴν πατρίδα, αἰσθητοτάτη διὰ τὴν Ὑπηρεσίαν, ἀνεπανόρθωτος, τραγική, μαρτυρικὴ διὰ τοὺς ἀτυχεῖς γονεῖς του.

Ἡ ἀνθρωπίνη λαλιὰ δὲν εἶναι ἐπαρκὴς διὰ νὰ μεταδώσῃ τὸν πόνον τους τὴν ὀδύνην τους, τὸν ἀπελπισμόν τους. τὸν σπαραγμόν τους.

Ὁ ὡραῖος νεανίας, τὸ χάρμα καὶ τὸ καμάρι των, ἡ ἐξαιρετικὴ προσωπικότης εἰς ἣν ἐξελίχθη ἐνωρίτατα ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος. τὰ μεγάλα χαρίσματά του, αἱ ὑπέροχαι ἀρεταί του, ἡ παροιμιώδης εὐγένεια καὶ καλοσύνη ἔσβησαν τόσον πρόωρα, τόσον ἄδικα, τόσον ἀπροσδόκητα!! Ἐπόνεσαν ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν, ὅσοι συνεργάσθησαν μαζύ του, ὅσοι συνυπηρέτησαν μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰς τὴν ἐγκριτον Ναυπλιακὴν οἰκογένειάν του ἀφῆκεν αἰώνιον συντροφον τὴν συμφορὰν, ἄσβεστον καὶ διηνεκῆ συμπαραστάτην τὸν πόνον.

Ἂν ὑπάρχῃ παρηγορία διὰ τοὺς ὑφισταμένους τοιαύτην ἐν τῷ κόσμῳ ἐπώδυνον δοκιμασίαν, αὕτη θὰ ἀνευρεθῇ μόνον εἰς τὴν εἰλικρινῆ συμμετοχὴν τῆς κοινωνίας, εἰς τὸν πόνον τῶν φίλων καὶ συμπατριωτῶν εἰς τοὺς ὁποίους ὁ θάνατος τοῦ πολιτίμου Νικολάου ἐπροξένησε βαθύτατον ἄλγος καὶ δυσεξάλειπτον θλῖψιν. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη παρηγορία τῶν ἀτυχῶν γονέων του.

ΑΣΠΑΣΙΑ ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ πόθος τὸν ὁποῖον οὐδεμία σωματικὴ κατάπτωσις καὶ οὐδεμία σωματικὴ ὀδύνη ἠδύνατο νὰ καταβάλῃ, ἕνας πόθος ἱερός, πόθος δημιουργικὸς καινούργιας ζωῆς, πόθος εὐγενικὸς καὶ ὡραῖος, ὁ μητρικὸς πόθος, ἐκράτει στὴν ζωὴν τὴν ἀπὸ πολλοῦ ἐπικινδύνως πάσχουσαν ἀείμνηστον Ἀσπασίαν Μιχαλακοπούλου.

Τρία χρόνια ὁ μεγάλος γυιός της ἔλειπε στὰ ξένα. Τρία χρόνια τὸ λατρευτὸ παιδί της ὑπηρετοῦσε τὴν πατρίδα. Τρία χρόνια ἔρτναν στὰ μητρικὰ αὐτιὰ οἱ θρίαμβοι τοῦ γιοῦ της, κοντὰ στὸ Μεγάλο παιδὶ τῆς πατρίδος. Καὶ τὰ μητρικά της στήθη ὠγκοῦντο ἀπὸ λαχτάρα, ἀπὸ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια, ἀπὸ πατριωτικὴ συγκίνησι, ἀπὸ μητρικὴ στοργή. Καὶ ἡ μητρική της καρδιὰ ἐδυνάμωνε, ἐστερεώνετο, οἱ παλμοί της ἦσαν σταθερώτεροι καὶ ἡ ζωή της ἐπαιρνε νέο θάρρος γιὰ τὸ δρόμο ποῦ μεγάλωνε μπροστά της. Τὰ μάτια της δὲν ἐκουράζοντο νὰ γυρίζουν λαχταριστὰ στὴν πόρτα ποῦ θ' ἄνοιγεν ὁ γιός της τὴ μεγάλη ὥρα τοῦ γυρισμοῦ. Τὸν ἔβλεπε πιὸ λεβέντη, πιὸ λυγερό πιὸ εὔμορφο. Τὸν φανταζότανε μὲ τὸ φωτοστέφανο τοῦ ἐθνικοῦ νικητοῦ παρμένο παλληκαρίσια μετὰ ἀπὸ τὴν ἀφάνταστο πάλη τῶν ποικιλωνύμων ἐχθρῶν μάς. Καὶ δὲν παρεπονεῖτο γιὰ τὴ στέρησί του. Τ' σωματικά της ἄλγη τὰ ξεχώριζεν ἀπὸ τοὺς ἠθικοὺς πόνους ποῦ ἔθιγαν τὴν εὐγενικὴ ψυχή της, στὸν ἀτελείωτο χρόνο τῆς ἀπουσίας του.

Ἡ ἀείμνηστος Μιχαλακοπούλου δὲν ἤτανε συνήθης τύπος ἑλληνίδος γυναικός. Ἤτανε γυναῖκα ἐξαιρετική, ἤτανε ἀντάξια μητέρα τοῦ τιμημένου γυιοῦ της. Ἤξευρε, κατεννοοῦσε τὴν ἐξαιρετικὴν ἀποστολὴν ποῦ εἶχε τὸ παιδί της, κοντὰ στὸν Ἀρχηγὸ ποῦ ἐπάλευε γιὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδος Ἤξευρεν ἀκόμη περισσότερο τὸ θησαυρὸ ποῦ ἡ ἴδια ἐδημιούργησε γιὰ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ἑλλάδος, ποῦ τὸ ἀνέθρεψε καὶ τὸ μεγάλωσε μὲ τὰ εὔμορφα ἰδανικὰ ποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ καλὸς καὶ χρήσιμος πολίτης Ἕλλην. Ὅλα αὐτὰ ἤτανε βαθειὰ χαραγμένα μέσα στὴ ψυχή της καὶ ἐμεγάλωναν τὸν πόθο της νὰ δῇ τὸ παιδί της πρὶν κλείσῃ τὰ μάτια της διὰ παντός, ἀλλὰ μεγάλωναν καὶ τὴ δύναμί της γιὰ νὰ ἀποφεύγῃ τὸ Χάρο, νὰ τὸν ἀποδιώκῃ, νὰ τὸν κάνῃ ἀνίσχυρο.

Ἔρθασεν ὅμως τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου. Οἱ ἐχθροί μας ἐνικήθησαν, ἐταπεινώθησαν, ἔγασαν τὸ ἠθικόν τους. Τὸ Μεγάλο Παιδὶ τῆς Πατρίδος ἐθριάμβευσε καὶ μαζύ του καὶ ὁ μεγαλείτερος γυιός τῆς ἀειμνήστου Μιχαλακοπουλίνας. Ἤρθεν ἡ στιγμὴ τοῦ γυρισμοῦ. Ἕνα βόλι, δυὸ βόλια σταματοῦν τὸν Ἀρχηγὸ μέσα σὲ μιὰ κλινικὴ καὶ ἀπανωθὲ του στέκει ὁ πολύτιμος, ὁ ἐκλεκτὸς συνεργάτης του. Ἡ Μάννα καταλαβαίνει ὅτι ἡ δύναμίς της λιγοστεύει. Τὸ βόλι ποῦ χτύπησε τὸ Βενιζέλο καὶ ἐβράδυνε τὸ γυρισμὸ τοῦ γυιοῦ της, τοῦ γυιοῦ της τοῦ θριαμβευτοῦ, ποῦ δὲν τὸν χρειάζεται πιὰ ἡ πατρίδα στὰ ξένα, τῆς κάνει κακό. Λαχταρᾶει τώρα πιὰ νὰ τὸν δῇ μὲ με-

γαλύτερο πόθο, μὲ μιὰ δίψα ἄσβεστον, μὲ μιὰ ἀνυπονησιὰ δικαιολογημένη.

Βάζει καινούργια δύναμι στὴν ψυχή της, ὑπομένει καρτερικὰ τοὺς πόνους της καὶ προσδοκᾷ. Εὐτυχῶς ἡ προσδοκία της δὲν εἶναι πολὺ μεγάλη· Σὲ λίγο μαθαίνουμε ὅτι φθάνουν, ὅτι ἔρχονται, ὅτι ἔφθασαν. Καὶ ὁ κ. Μιχαλακόπουλος πετάει γιὰ τὴν Πάτρα, γιὰ νὰ πέσῃ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Μάννας του, νὰ τῆς φιλήσῃ εὐλαβητικὰ τὸ χέρι της καὶ νὰ τῆς κλείσῃ τῆς ἠθικες πληγές της ποῦ μὲ τόση καρτερία καὶ ὑπερηφάνεια ἔκλινε μέσα της. Ἡ χαρὰ τῆς Μάννας δὲν περιγράφεται· ὅλα γύρω της μοσχοβολοῦνε καὶ ὁ θάνατος ἀκόμη ποῦ τὸν τριγυρίζει καὶ αὐτὸς τῆς φαίνεται ὡραῖος. Εἶδε τὸ παιδί της, τὸ ἀγκάλιασε, τὸ ξαναφίλησε, τόσφιξε πολλὲς φορὲς μέσα στὴν καρδιά της. Τὸ ὄνειρό της ποῦ τόσον καιρὸ τὴν ἐβασκάλιζε καὶ τὴν ἐδυνάμωνεν, ἐζωντάνευσε, ἔγινε πραγματικότης. Τώρα δὲν τῆς μένει ἄλλο παρὰ μιὰ αἰώνια γαλήνη καὶ ἀνάπαυσις καὶ ἔτσι στὸ τέλος τοῦ Αὐγούστου παρέδωκε τὸ πνεῦμα τριγυρισμένη ἀπὸ τὲς πολύτιμες θυγατέρες της τὰς κ. κ. Καλούδη, Μπαρδοπούλου καὶ Δημητρίου. Ἔτσι πέθανεν εὐχαριστημένη ἡ εὐτυχισμένη Μάννα καὶ ὅλη ἡ κοινωνία τῶν Πατρῶν τὴν ἐκήδευσε μὲ τὴν εὐλάβεια καὶ τὲς τιμὲς ποῦ τῆς ἤξιζεν. Ἡ «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις» συμμετέχουσα εἰς τὸ πένθος τῆς οἰκογενείας τῆς σρίγγει μὲ ἰδιαιτέραν συγκίνησιν τὸ χέρι τῶν λυπημένων παιδιῶν της.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«Τὰ Μοντέρνα τοῦ Ἰσαντρου Ἄρι»

Ἕνα βιβλίο ποὺ βγῆκε τώρα τελευταία μὲ δέκα τραγούδια. Ὅπως φανερώνει κι' ὁ τίτλος τους, ἔτσι εἶνε πραγματικὰ μοντέρνα καὶ στὴ μορφὴ καὶ στὴν οὐσία τους. Ἡ ποιητικὴ σκέψι φτάνει σὲ πολλὰ μέρη τὴν ὑλιστικὴ πεζολογία. Ἡ στιχουργική τους ἀνήκει σ' τὴν «ἀπολελυμένη» στιχολογία· ἀκολουθεῖ δηλαδὴ τὸν ἐλεύθερο στίχο, μὲ ἀδιαφορία σ'τὴ ρίμα καὶ μὲ κομμένες καταληκτικὲς λέξεις· σ' αὐτὸ μᾶς θυμίζει τὰ καινούργια τραγούδια τοῦ **Mallarmé**. Ἡ γλῶσσα δημοτική μὲ παρεμβολὲς συμβατικῶν καθαρευουσιάνικων λέξεων δείχνει μιὰ ἐπίδραση τῆς Νεοαλεξανδρινῆς σχολῆς. Ἡ ἰδέες ξετυλίγονται καθαρά. Ἡ κακοφωνίες εἶνε ἐλάχιστες καὶ περνοῦν ἀπαρατήρητες· ὁ στίχος χειρισμένος καλά, παρουσιάζει ἕνα εὐχαριστο σύνολο 'ς τὸ εἶδός του.

Ἄγγ. Δ.

ΣΥΛΒΙΟΥ: «Ματωμένα Τριαντάφυλλα»

(διηγήματα, Ἀθήνα 1920, Δρ. 4.)

Εἶνε τὸ πρῶτο βιβλίο τοῦ συγγραφέα του.

Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου, τὰ καθαυτὸ διηγήματα εἶνε, μπορῶ νὰ πῶ, μιὰ μεγάλη σειρὰ ἀπὸ δοκιμές. Δοκιμὲς πετυχημένες οἱ περισσότερες. Ὁ συγγραφέας δὲν ἀφιερώνεται σ' ἕνα εἶδος μονάχα στὸ κοινωνιστικό, στὸ ψυχολογικό, στὸ περιγραφικὸ π. χ. Δὲν «αὐτοεπαναλαμβάνεται»· ἐλάττωμα ποῦ τὸ βρίσκουμε καὶ σὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερούς μας διηγηματογράφους. Ἡ ἁπλότης κι ἀφέλεια τῆς κόρης τοῦ λαοῦ, ἡ ἐκκεντρικότητα ποὺ φτάνει ὡς τὴν τρέλλα ἑνὸς ἔκφυλου τῆς σημερινῆς μας κοινωνίας (ἐγὼ δὲν εἶμαι τρελλός...) ἡ ἀγάπη μιᾶς μυστικόπαθης ψυχῆς (Ἐμινέ), ὅλα περνάνε, ὅλα τ' ἀγγίζει ἡ λεπτὴ αἰσθαντικότης τοῦ συγγραφέα. Περνάει ὅμως τόσο ἀσύνδετα ἀπ' τὴ μιὰ μορφὴ στὴν ἄλλη, ποὺ χάνει τὴν ἀτομικότητά του· τὸ ἔργο του ἔτσι χάνει τὴν κεντρικὴ γραμμή του, τὴ σφραγίδα ποὺ σὲ κάνει νὰ λὲς γιὰ ἕνα διήγημα: «Αὐτὸ εἶνε **αὐτοῦ** τοῦ συγγραφέα, κι ὄχι ἄλλου.» Τὸ μόνο σημεῖο ὅμως ποὺ συνκαπαντιέται παντοῦ εἶνε ἡ πλέρια αἰσθαντικότης. Ὁ Σύλβιος εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἐστέτ. Πολλὲς φορὲς, μάλιστα φτάνει κι ὡς τὴν ὑπερβολή. Ἡ ἔκφρασή του ὡς τόσο εἶνε πλούσια, ἡ εἰκόνες του χτυπητὲς, ἡ παρομοιώσεις του πιστές.

Τὴ ζωὴ ὅμως τὴ ζωγραφίζει ὅπως θὰ τὴν *ἤθελε νὰ τανε*, ὄχι ὅπως εἶνε. Κι ἔτσι καταντάει. Ψεύτικη πολλὲς φορές. Κι ἄλλο ἐλάττωμα: ἡ κατάχρηση, μερικὲς φορές, χιλιοειπωμένων ἐκφράσεων καὶ ἐπιθέτων (ὅπως: «τὰ τριανταφυλλένια μάγουλα τοῦ μικροῦ» κ.τ.λ. Ἕνα «μικρὸ» εἶνε ἀπαραίτητο νάχῃ πάντα «τριανταφυλλένια» μάγουλα, τὰ χεράκια του νάνε πάντα «παχουλὰ χεράκια» κ.τ.λ.)

Τὸ χειρότερο διήγημα τῆς συλλογῆς εἶνε τὸ πρῶτο, ποὺ δανείζει τὸν τίτλο του στὸ βιβλίο. Ὕφος «ὑπεραισθητικο-ρωμαντικό». Ἰδέες κοινὲς μαχαίρια ποὺ κατεβάινουν ἀκατάπαυστα στὸ κορμὶ τῆς ἄπιστης κ.τ.λ. Ἀποτελεῖ κυριολεχτικὰ μία παραφωνία στὰ ἄλλα διηγήματα τῆς σειρᾶς. Καὶ τὸ καλύτερο διήγημα, μιὰ ἐξαίρεση, ἕνα πετράδι ἀληθινό, γεμάτο ὑποβλητικότητα καὶ τέχνη, ἕνα μεγάλο λυρικὸ ποίημα γραμμένο σὲ πρόζα, εἶνε ἡ «Ἐμινέ». Γι' αὐτὸ δήγημα θάξιζε νὰ γείνῃ εὐρύτερος λόγος σὲ χωριστὴ κριτική. Ἕνα κομμάτι ζωῆς τόσο ἁπλό, τόσο ἀληθινὸ καὶ τόσο θλιβερό. Ἕνα κομάτι τέχνης, τῆς ἀληθινῆς Τέχνης.

Τὸ δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου εἶνε ἡ «Ἀκουαρέλλες». Ζωγραφιὲς τῆς ψυχῆς καὶ τῆς φύσης. Παραμυθάκια μαγικὰ στὶς χῶρες τῶν δασιλόπουλων ποὺ χαμογελοῦσαν θλιβερά. Ὁ συγγραφεὺς πρῶτα τὰγάπησε αὐτὰ τὰ παραμύθια κι' ὕστερα τὰγραψε. Λίγος **Wilde** καὶ (αὐτὸ δὲν εἶνε τὸ κυριότερο;) πολὺς Σύλβιος. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση μούχουν ἀφήσει ἡ τόσο ἁπλὴ «Φύση καὶ Ζωὴ» καὶ ἡ τόσο πλούσια καὶ συμβολικὴ «Δύσις».

Μὲ δυὸ λόγια. Τὸ βιβλίο αὐτὸ μᾶς παρουσιάζει τὸ συγγραφέα του μὲ πολλὰ προτερήματα καὶ λίγα ἐλαττώματα. Ἡ «Ἐμινὲ» κι ἡ «Ἀκουαρέλλες» μᾶς ὑπόσχονται πῶς γρήγορα τὰ πρῶτα θάφανίσουν τὰ δεύτερα.

Ἴσ Ἄρις

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀπ. Μαγγκνάρης. Δημοσιεύεται τὸ ἕνα· τὰ ἄλλα εἰς τὸ προσεχές.— **Γ. Κασόλαν.** Δημοσ. ἕνα. Τὸ ἄλλο ὄχι τόσο καλό.—**Η. Σταμάτην.** Οἱ στίχοι σας θέλουν δούλεμμα ἀκόμα καὶ μελέτη τοῦ μέτρου. Ἡ πνοὴ δὲν τοὺς λείπει, μὰ κι' ἡ κακοφωνίες ἐπίσης.—**Μαρ. Γιαννοπ.** Θὰ δημοσ. μόνο τὸ ἐνδιαφέρον μέρος.— **Γιάν. Πανταζ., Ἐλ. Ῥίς, Ν. Θεοχ.,** Roland. Δὲν λένε τίποτα καινούργιο. Θὰ περιμένουμε κάτι δυνατώτερο.— **Α. Ι. Παπ.** «Ἡ ἀφωνη» ἄνευ ἐνδιαφέροντος.

Σ. τ. Δ. Λόγῳ πληθώρας ὕλης ἀναβάλλεται διὰ τὸ ἑπόμενον φύλλον ἡ συνέχεια τῶν «Βυζαντινῶν Ἀρχοντισσῶν» τοῦ κ. Γ. Τσοκοπούλου. καὶ ἡ «Βυζαντινὴ τέχνη» τοῦ κ. Καλογερποῦλου.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ